

nr. 2 / april 2019 – 81. årgang

GRÆNSEN

magasin om mindretal, sprog og kultur

TEMA: PÅ VEJ MOD
GENFORENINGEN 2020

SIGURD BARRETT:

“ Genforeningen minder os om, at vi skal rumme hinanden

LÆS SIDE 4

Ny bog om det tyske
mindretal og nazismen

LÆS SIDE 30

Højskolerne fylder 175 år

LÆS SIDE 26

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

INDHOLD

3 LEDER

Af Jens Andresen

4 "VI SKAL KUNNE RUMME HINANDEN"

Læs stort interview med Sigurd Barrett, der spiller 100 koncerter om Genforeningen i hele Danmark og i Sydslesvig i 2020

12 SÅDAN MARKERER GRÆNSEFORENINGEN DE 100 ÅR

17 "GENFORENINGEN 2020 SKAL IKKE VÆRE REN HISTORIEFORMIDLING"

Interview med Marie de Fine Licht, projektleder for Genforeningen 2020 i Grænseforeningen

18 "VI MARKERER HELE DANMARKS GENFORENING"

Interview med Simon Faber, leder af Sekretariatet for Genforeningen 2020 i Aabenraa

23 THERKELSENS HJØRNE

24 PRÆSTEDATTEREN, DER OFREDE ALT FOR SØNDERJYLLAND

26 "HØJSKOLE ER NOGET, VI LAVER SAMMEN"

Interview med Mads Rykind-Eriksen, forstander på Rødding Højskole i Sønderjylland, der fylder 175 år

30 ANMELDELSE: GERNINGSMÆND ELLER OFRE?

Af Karl Christian Lammers

31 ANMELDELSE: DE DANSKE SØNDERJYDERS FØRSTEMAND

Af Niels Henriksen

32 KRONIK: TAK TIL SØNDERJYDERNE FOR SØNDERJYLLAND

34 KORT SAGT

35 NYT UNDERVISNINGSMATERIALE OM GRÆNSELANDET PÅ TYSK OG DANSK

36 DET SKER I LOKALFORENINGERNE

40 SLESVIGSKE FODREGIMENT MARCHERER IGEN

Hvorfor skal vi egentlig fejre 100-året for den dansk-tyske grænsedragning i 1920?

Læs tema: "På vej mod Genforeningen 2020" side 4-25 med interview med Sigurd Barrett, Simon Faber og et overblik over Grænseforeningens arrangementer.

Foto: Tim Riediger

"Det har rigtignok været festlige dage hernede"

Læs om Thyra Topsøe, der oplevede Genforeningen i 1920 på side 24

Foto: Privat

Lær om grænselandet på tysk og dansk

Læs side 35

Foto: Grænseforeningen

LEDER

FORANDRINGENS TID I DET DANSKE MINDRETAL

Af Jens Andresen

Forandringer tager tid, og en vis modningstid kan være gavnlig, når man står over for vigtige forandringer. Respekt for det. Indimellem fører en lang modningsproces imidlertid til, at udviklingen skrider, og man ledes på vildspor.

Den senere tids debat om, hvordan det danske mindretal skal organiseres og ledes, vidner om, at foreningerne i det danske mindretal i Sydslesvig er havnet på et vildspor.

Strukturdebatten begyndte for år tilbage og blev tilspidset for alvor i slutningen af 2018, hvor Dansk Skoleforening for Sydslesvigs udmeldinger om lukning af danske skoler syd for grænsen fik utilfredsheden frem hos mange i det danske mindretal. Siden dengang har mindretallet diskuteret organisationsstruktur for fuld kraft. Ja, der er blevet talt om tillidskrise, og *Flenburger Tageblatt* gik så vidt som til at skrive om "mindretallets revolution". Både kulturministeren, formanden for Sydslesvigudvalget og generalkonsulen i Flensborg har opfordret til, at der nu sker de nødvendige forandringer, men lige lidt har det hjulpet. Sagen om Fælleslandboforeningen, der har mistet danske tilskud og risikerer at miste tyske tilskud også efter kritik fra revisorerne, har heller ikke ligefrem virket fremmende for en løsning.

Som formand for Grænseforeningen har jeg deltaget i Samrådets møder og fulgt debatten, og som udenforstående må man medgive, at de danske foreninger i Sydslesvig står over for en svær opgave. For hvordan indgår selvstændige foreninger med hver sin struktur og kultur under en ny, fælles ledelse, der er demokratisk valgt?

Gennem talrige samtaler i løbet af de seneste år med flere ledende personer i det danske mindretal glæder det mig at kunne konstatere, at der er en stigende erkendelse af, at en

sådan fælles ledelse er en nødvendighed. Derfor er det også skuffende, at foreningerne bliver ude på vildsporet. Senest med Skoleforeningens udmelding om, at det skal være forvaltningscheferne i de enkelte medlemsforeninger, der skal undersøge mulige forandringer i den overordnede struktur.

Undskyld, men så er det altså, at man udefra set må stille spørgsmålet: Hvad er det, der foregår?

Hvordan kan man bede direktører og generalsekretærer i mindretallets egne organisationer om at se på deres egen

“ Udefra set må man stille spørgsmålet: Hvad er det, der foregår?

stol og komme med forslag til, hvor der eventuelt kan saves i den, eller om den trænger til en bedre polstring for ikke at nævne en ny placering af stolen?

Kære mindretal. Erkend nu, at I er havnet på et vildspor, og at der skal hjælp til udefra. Udefrakommende vil kunne lave den nødvendige undersøgelse af organisationsstrukturen og komme med forslag til de nødvendige forandringer, både når det gælder struktur og økonomi.

Se eksempelvis til Friluftsrådet, der er selvstændig paraplyorganisation, som samler 85 organisationer og er talerør over for myndighederne på alle organisationers vegne. Så det kan lade sig gøre.

Jens Andresen er formand i Grænseforeningen

Sigurd Barrett bor i Valby med sin kæreste Heidrun Petersen, børn fra et tidligere ægteskab, og hunden Leika. Det er her, han komponerer sin musik og skriver sine sange. Lige nu er han i gang med at skrive tekster til "Sigurd fortæller om Genforeningen", der vil resultere i 100 koncerter i hele Danmark i foråret 2020 i et samarbejde med Grænseforeningen samt en bog, der udkommer på Politikens Forlag til efteråret.

**TEMA: PÅ VEJ MOD
GENFORENINGEN 2020**
SIGURD BARRETT:

“ GENFORENINGEN MINDER OS OM, AT VI SKAL RUMME HINANDEN

Det begyndte med hans egne fem børn, da de var små. Siden dengang har komponisten og børnebogsforfatteren Sigurd Barrett gennem 20 år fortalt Danmarks børn og deres forældre om Danmarkshistorien, Luther, Bibelen, de nordiske guder og meget andet. Nu vil han fortælle om Genforeningen og spille 100 koncerter i hele landet i 2020. Magasinet *Grænsen* har besøgt Sigurd Barrett i hans hjem i Valby for at høre, hvordan den historie skal fortælles, og hvorfor han overhovedet bliver ved med at fortælle?

Af Anna-Lise Bjerager
Foto: Thomas Tolstrup

Hjemme hos Sigurd Barrett står Dannebrog på plankebordet i køkkenet, og ved siden af står det færøske flag. Årsagen er, at Heidrun Petersen, hans kæreste, der er violinist i Copenhagen Phil og til sommer venter deres fælles barn, stammer fra Færøerne. Sigurd Barrett, der netop nu turnerer Danmark rundt med teaterforestillingen 'Sigurds Danmarkshistorie', holder meget af Danmark og Dannebrog. Og mødet med Heidrun har også fået ham til at holde meget af Færøerne, det færøske flag, 'Mærket', der har været brugt officielt siden 1940, og de mennesker, som lever på de forblæste

Atlantehavsøer – med hjemmestyre i Rigsfællesskab med Danmark.

Men der er én ting, 52-årige Sigurd Barrett er blevet mere bevidst om, at han ikke holder af, efter han har mødt sin kæreste. Og det er, at mange danskere taler ringeagtende om Færøerne.

“Mange danskere trækker på skuldrene og siger: ‘Åh Færøerne. De vil bare have fat i de danske skattekroner, så de kan bygge nogle flere tunneller deroppe’. Det er lidt ligesom de store drenge i skolegården, der hakker på de mindre drenge”, siger Sigurd Barrett, mens han serverer te i bjælkehuset i Valby, hvor ▶

- han bor sammen med Heidrun og hver anden uge med de to yngste af de i alt fem børn, han har fra et tidligere ægteskab.

Magasinet *Grænsen* er blevet inviteret indenfor for at høre om hans næste projekt: 'Sigurd fortæller om Genforeningen'. Gennem 100 koncerter, en bog og nye sange vil Sigurd Barrett formidle historien om Sønderjyllands genforening med Danmark i et nutidigt perspektiv. Det kommer til at ske i hele Danmark og i Sydslesvig i foråret 2020.

Og selv om Danmarks tab af Sønderjylland i 1864 og Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920 ikke umiddelbart har så meget at gøre med danskere, der trækker på skuldrene af færing, så handler det alligevel ifølge Sigurd Barrett om de samme mekanismer i den danske folkesjæl:

"Selvfølgelig skal vi fejre 100-året for Genforeningen, og at mennesker selv kunne få lov til at bestemme, hvor de

ville bo efter en folkeafstemning. Men for mig er den vigtige fortælling i dag, at vi som mennesker og nationer skal kunne rumme hinanden. Det kan lyde så banalt, men det banale har som regel en stor sandhed i sig".

"I dag står vi over for rigtig mange udfordringer, og for mig at se kan vi kun løse dem ved at vende tilbage til en forståelse af, at vi mennesker hører sammen. Hvis vi tager de kristne briller på, ville man sige, at vi skal elske vores næste. I mere fællesmenneskelige termer vil det sige, at vi skal kunne rumme dem, der er anderledes end os selv", siger han.

SEKS ÅR OG SOLIST

Sigurd Barretts far var musiklærer, og da Sigurd Barrett var seks år, havde han allerede erfaring med at lave kabaretter og børnesange. Som ung var han inspireret af Leo Mathisen og Victor Borge, tog en musisk studentereksamen fra Viborg

Katedralskole og blev cand.phil. i musikvidenskab fra Aarhus Universitet med speciale i russisk rock. Siden spillede han med egne orkestre som Sigurd Barrett & The Cigars og turnerede med landets symfoniorkestre, inden han i 1998 optrådte med sit første tv-program, 'Sigurds Bjørnetime', der sikrede ham udødelighedsstatus hos de yngste i familien Danmark.

Da han selv blev far for første gang i 1994, fik han lyst til at andet og mere end at underholde. De store fortællinger skulle formidles til hans egne børn, og hvorfor ikke af ham selv? De overvejelser betød indledningen på et nyt kapitel i Sigurd Barretts liv. Efter 250 tv-programmer hos DR med 'Sigurds Bjørnetime' og 'Sigurd & Symfoniorkestret' er det blevet til mere end 40 børnebøger om bibelhistorie, nordiske guder, græske guder og senest 'Sigurd fortæller Danmarkshistorie', hvor Sigurd Barrett med et særlig greb får

Sigurd Barrett har skrevet tekster og komponeret musik, siden han var barn, og nu glæder han sig til at arbejde med Genforeningen:
“For mig er den vigtige fortælling i dag, at vi som mennesker og nationer skal kunne rumme hinanden”, siger han.

formidlet 130.000 års danmarkshistorie i 40 kapitler. Derudover har han formidlet sine historiske fortællinger som teaterforestilling på Det Kgl. Teater og i landets forsamlingshuse og gymnastiksale og som e-bøger, brætspil og cd.

HVORFOR IKKE BARE GOOGLE GORM DEN GAMLE?

Men hvorfor egentlig gøre sig sådan en umage med at fortælle Danmarkshistorien og alle de andre historier? Kunne børnene ikke bare google sig frem, hvis de vil vide, hvem Gorm den Gamle er? Jo, det kunne de måske nok, men det gør de ikke ifølge Sigurd Barrett:

“I skolerne er man gennem de seneste 30-40 år kommet ind i en ond spiral, fordi man har ønsket at komme væk fra den gamle skole med udenadslære, kongerækken og klassiske dyder. Nu skulle børnene arbejde med samfundsforhold og sidde i rundkreds. Det er alt sammen fint. Men det er jo ikke hverken snerpet eller borgerligt at kende Grundtvigs salmer eller Carl Nielsens musik. Et par generationer er aldrig blevet præsenteret for det, og nu mangler vi det. Når jeg er ude at spille, kan jeg mærke, at mange, især lærere, rigtig gerne vil have redskaber til at lære børnene om det. Og først og fremmest er vi et folk, der har voldsomt brug for at genopdage os selv. Hvis vi ikke ved, hvor vi stammer fra, og hvad vores forfædre har bedrevet, bliver vi historieløse, og så er vi ingenting.”

“MAN MÅ TRÆKKE EN GRÆNSE”

Historieløsheden er også på spil, når det gælder danskernes viden om Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920. Sigurd Barrett indrømmer, at han heller ikke selv vidste særlig meget om grænse-landets historie, da han i juni 2016 kørte til Flensborg for at spille koncert i Ansgar

Kirke. Det var i den forbindelse, at han mødte Preben Kortnum Mogensén, der er dansk præst i Sydslesvig.

“Preben gav mig en pjece om grænse-landets historie og spurgte, om jeg ikke ville skrive en sang til genforeningsjubilæet. Pjecen åbnede en helt ny verden for mig, og interessen var vakt efter meget kort tid. Det er jo en afsindigt spændende historie, som i den grad er væsentlig også i dag.”

“Dengang var jeg i færd med at skrive ‘Sigurd fortæller Danmarkshistorie’, så jeg tænkte, at jeg lige så godt kunne skrive en sang om Genforeningen med det samme. Det blev så til ‘Man må trække en grænse’, som for mig er en ikonisk sang i hele det her arbejde”, siger Sigurd Barrett, der spillede netop den sang på den store scene ved Folkemødet på Bornholm i 2017.

“Det rørte mig, at der bagefter kom medarbejdere fra Grænseforeningen hen til mig og fortalte mig, hvor glade de var for sangen, og det blev indledningen på mit samarbejde med Grænseforeningen om Genforeningen”, fortæller Sigurd Barrett.

INGEN POLITISK AGENDA

Sigurd Barrett har nogle fortællemæssige greb, der skal gøre historien vedkommen- de for børn. Han bruger lige dele musik og humor, og så opfører han gerne små teaterstykker undervejs, hvor han gør brug af direkte tale.

“Når jeg siger: ‘Okay, sagde Gorm den Gamle. Så sætter jeg en sten her’, så ved de fleste jo godt, at Gorm den Gamle nok ikke har sagt ‘Okay’. Men det gør historien

nærværende for børnene. Jeg elsker også, hvis der kan komme et ordspil undervejs, som måske kun de voksne forstår. Som da jeg skrev om Reformationen og skrev, at Luther satte sig på en bænk i Sachsen. ‘Nu sad han virkelig i Sachsen’. Hø, hø. Jeg kunne simpelthen ikke lade være”, griner Sigurd Barrett.

Først og fremmest er vi et folk, der har voldsomt brug for at genopdage os selv

Der er ingen emner, måske lige bortset fra sex, som han ikke vil formidle for børn. Dog kan det være svært med politiske emner, for han ønsker ikke at blive taget til indtægt for bestemte politiske holdninger.

“Jeg har ingen politisk agenda. Jeg har min egen politiske holdning, men den holder jeg adskilt fra mit arbejde”, siger Sigurd Barrett, der opdagede, hvor svært det er at formidle politiske emner, da han skulle skrive om Muhammed-krisen i forbindelse med ‘Sigurd fortæller Danmarkshistorie’.

“Formidlingsmæssigt erfarede jeg dengang, at det fungerer godt, hvis man redegør for det ene synspunkt og dernæst for det andet og i øvrigt viser sympati for begge sider”, siger Sigurd Barrett, der vil bruge samme demokratiske princip om, at begge parter kommer til orde, når det gælder Genforeningen, der jo resulterede i, at der opstod et dansk mindretal i Sydslesvig og et tysk mindretal i Sønderjylland. ▶

“Jeg forestiller mig ikke, at jeg skal sidde oven på en genforeningssten og spille harmonika. Men det er oplagt at inddrage genforeningsstenene, der jo markerer, at Genforeningen ikke kun er et anliggende for sønderjyderne, men for alle danskere”, siger Sigurd Barrett.

- “Inden jeg begynder at skrive tekster til ‘Sigurd fortæller om Genforeningen’ vil jeg lytte til, hvad det danske mindretal siger, og hvad det tyske mindretal siger. Jeg vil redegøre for de følelser, der rører sig, og dermed forhåbentlig skabe en forståelse for, at mennesker er forskellige. Og at man i øvrigt kan føle sig som både dansk og tysk på én gang”, siger Sigurd Barrett.

“VI KAN KLARE ALTI!”

Han har ikke et færdigt manuskript liggende til ‘Sigurd fortæller om Genforeningen’. Faktisk er han slet ikke gået i gang med at skrive endnu. Men helt overordnet ved han, at han som tidligere vil samarbejde med historiker Rasmus Welling, der er sønderjyde og museumsformidler ved Museerne i Fredericia, og at der ikke vil blive tale om mere drama end højst nødvendigt.

“Jeg er jo ikke Ole Bornedal. Jeg vil gerne fortæller historien, som den er”, siger Sigurd Barrett med reference til DRs dramaserie ‘1864’, der blev kritiseret for at være historisk vildledende.

Han ved også, at der vil blive tale om sang i stor stil. Han vil skrive nye sange i et samarbejde med kordirigent Jakob Høgsbro, som han har samarbejdet med mange gange tidligere. Men han vil også tage gammelkendte sange som ‘Det haver så nyligen regnet’ og give dem et nyt udtryk, ligesom han vil gøre brug af de 650 genforeningssten og -mindesmærker, der blev rejst rundt om i hele Danmark i årene efter 1920 og inddrage dem i sin fortælling om Genforeningen.

“Jeg forestiller mig ikke, at jeg skal sidde ovenpå en genforeningssten og spille på harmonika. Men det er oplagt at inddrage genforeningsstenene, der jo markerer, at Genforeningen ikke kun er et anliggende for sønderjyderne, men for alle danskere”, siger Sigurd Barrett, der vil

indlede sin fortælling om Genforeningen med Treårskrigen i 1848-1850 og slutte i nutiden.

“På en måde er det jo med Treårskrigen, at det hele begyndte: Der opstod borgerkrig, fordi slesvig-holstenerne ikke ville høre under den danske krone. Men den danske sejr viste sig at være bygget på hovmod. ‘Ha, ha. Se bare. Vi kan klare alt!’, tænkte man i København efter sejren i 1850. Men det er der jo ingen, der kan. Og så kom hele det efterfølgende spil, hvor kongen ikke ville respektere de aftaler, han selv havde været med til at indgå. Så det går ikke, at man formidler historien ved at sige: ‘Så kom de onde slesvig-holstenerne, der havde slået sig sammen med Østrig og Preussen, og de majede de stakkels danskere ned ved Dybbøl i 1864’. Man må formidle det, så man forstår, at der var to parter, der så på tingene fra hver sin side af konflikten.”

Formidlingsmæssigt opererer Sigurd Barrett med det, han kalder ‘stopord’. I forhold til Anden Verdenskrig og Genforeningen er ‘nazist’ et eksempel på et stopord.

“‘Nazist’ er et vanskeligt ord at have med at gøre. Omvendt er Anden Verdenskrig en del af historien, og den fobi med, at alt tysk har at gøre med nazisme, mødte jeg også, da jeg selv gik i skole i 1970’erne. Jeg valgte tysk i skolen, og nogle af kammeraterne spurgte, hvordan jeg kunne finde på at vælge sådan et nazisprog. Så den slags trives, og det er meget sørgeligt og må bekæmpes, så derfor vil jeg nok vælge at tage det stopord med, når det gælder Genforeningen”, siger han.

“JEG ER LIDT AF EN CIRKUSHEST”

Sigurd Barrett glæder sig til at komme i gang med at skrive om Genforeningen. Først skal han dog lige gøre et par andre projekter færdige. Blandt andet skal han

spille ‘Sigurd fortæller om de græske guder’ på Østre Gasværk til efteråret. Og sidst, men ikke mindst skal han have plads i kalenderen til at få et barn til sommer. Hvordan synes han egentlig selv det går med work-life balancen?

“Jeg synes, det går godt. Jeg har altid arbejdet meget, men jeg har altid holdt fri på børnenes fødselsdage og i skoleferierne. Jeg har også altid inddraget min familie i det, jeg laver. I øjeblikket spiller to af mine døtre, Ellinor Rosa og Dagmar Christine, med i ‘Sigurd fortæller Danmarkshistorie’.”

“Jeg er selv opvokset i et parcelhus, og jeg oplevede, at det var utroligt stillestående og kedeligt. Jeg kan mærke, at jeg får klaustrofobi, hvis jeg bliver for længe på et sted. På den måde er jeg lidt af en cirkushest. Jeg skal ud og løbe rundt i manegen.”

“Tidligere havde jeg min egen minibus, så der altid var plads til et par børn også, når vi kørte rundt i Danmark på turné. Tillid er jo en god dansk dyd, og børnene har altid været vant til, at de kunne sidde hos en sød dame nede på tilskuerpladserne, mens jeg spillede. Da jeg sagde, at jeg ville sælge bussen, sagde min datter: ‘Du må ikke sælge den’. ‘Nåh’, sagde jeg. ‘Hvorfor ikke?’. ‘Det er jo mit barndoms-hjem’, lød det så. Det var jo på en måde en vild udmelding”, smiler Sigurd Barrett.

GIV DET VIDERE

Næste forår har han og Heidrun talt om at leje et hus tæt på den dansk-tyske grænse, når han skal spille koncerter i grænselandet og måske et andet hus længere mod nord, når der skal spilles koncerter i Jylland. ►

Jeg valgte tysk i skolen, og nogle af kammeraterne spurgte, hvordan jeg kunne finde på at vælge sådan et nazisprog. Så den slags trives, og det er meget sørgeligt og må bekæmpes

Sigurd Barrett var involveret i en alvorlig bilulykke i 2015: "Siden da har jeg haft et stærkt fokus på, at livet er en gave", siger han.

► "Til den tid har vi et lille barn, og det har man jo ikke lyst til at være væk fra mere end højst nødvendigt", siger han og afslører, at han med alderen trods alt nok har fået mere lyst til at være i ro og fordybe sig i at skrive og læse. Derfor er han også glad for, at han og Heidrun har købt et hus i Thorshavn, så parret kan opholde sig på Færøerne i perioder. Dog ikke i de uger, hvor hans to yngste børn på 12 og 15 bor hos deres far.

"Det er mig magtpåliggende at være her og være deres far og deltage i deres liv. Men man kan jo sagtens rejse til Færøerne i de andre uger, og jeg kan tage børnene med derop i ferierne", siger Sigurd Barrett, der aldrig overvejer, om han skulle bruge sit talent på noget helt andet, eller måske bare holde helt op med at arbejde?

"Det kunne jeg aldrig finde på. Jeg har en indre ild, der brænder for at lave de her projekter. For mig er det også et kald, og det kan jeg bekræfte med en smuk historie:"

"Jeg skulle for nylig holde et foredrag i en kirke i Tørring ved Vejle. Der var sket en del på hjemmefronten, og det var lidt svært at komme ud af døren. Og jeg tænkte: Der er godt nok langt til Tørring. Men jeg kørte af sted og holdt mit foredrag, der hedder 'Tro, tvivl og taknemmelighed'. Og så talte jeg om det at være adoptivbarn, som jeg er, og jeg talte om glæden ved at tro på Gud og have et fundament i sit liv og glæden ved at give noget videre. Jeg fortalte om den bilulykke, jeg var involveret i for fire år siden, hvor jeg var tæt på at dø, men med hjælp fra Gud og Mercedes Benz, som var den solide bil, jeg kørte i, døde jeg altså ikke."

"Siden da har jeg haft stærkt fokus på, at livet er en gave. Jeg værdsætter, at solen skinner, at mine børn vil tale med mig, når de vil det. At min kæreste vil holde

om mig, og at vi kan sidde her og tale sammen. At man ikke kan tage noget for givet. Det foredrag holdt jeg."

"Bagefter kom der en dame hen til mig og sagde: 'I dag skulle have været min guldbryllupsdag, men min mand døde for 10 måneder siden, så derfor et det en meget svær dag for mig. Så jeg besluttede at tage hen og høre dig, og jeg vil bare sig dig tak, for det har været så meningsfuldt for mig'. Det viste sig, at den dame og hendes mand havde haft to adoptivbørn, så på den måde ramte min historie særligt ind i hendes liv.

På vej hjem i bilen tænkte jeg, at det så ikke havde været ligegyldigt, at jeg var kørt til Tørring og havde holdt det foredrag. Jeg er ydmygt taknemmelig over at være den, der får lov til at give noget videre."

SIGURD BARRETT 52 år, far til fem, kæreste med færøske Heidrun Petersen, der er violinist i Copenhagen Phil og aktuell med ny cd fra Nordic String Quartets. Sigurd Barrett er cand.phil. i musikvidenskab, og han har lavet 250 tv-programmer hos DR og udgivet ca. 40 børnebøger og 30 cd'er om emner som klassisk musik, jazz, bibelhistorier, danmarkshistorie, kongerækken, Luther, nordisk mytologi og græsk mytologi. Sigurd Barrett har solgt over 500.000 bøger. Han er lige nu aktuell med 'Sigurds Danmarkshistorien', der bl.a. er vist som teaterforestilling på Det Kgl. Teater og på turné i Danmark.

"SIGURD FORTÆLLER OM GENFORENINGEN"

Grænseforeningen og Sigurd Barrett vil formidle historien om Genforeningen i et nutidigt perspektiv i hele Danmark og Sydslesvig gennem 100 koncerter med Sigurd Barrett fra januar til juli 2020. Det sker i et samarbejde med Sekretariatet for Genforeningen 2020 i Aabenraa. Projektet er støttet af Kulturministeriet, Folketinget og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond. Desuden udgiver Sigurd Barrett en bog om Genforeningen, der udkommer på Politikens Forlag i efteråret 2019.

KOM TIL KONCERT MED SIGURD BARRETT

Billetter til 'Sigurd fortæller om Genforeningen' kan bl.a. købes på nembillet.dk fra efteråret 2019. Hvis man ønsker at arrangere koncerten 'Sigurd fortæller om Genforeningen', kan booking ske ved at kontakte manager Michael Vitten, mv@ponytailclub.dk, mobil: 26 82 23 83.

MAN MÅ TRÆKKE EN GRÆNSE

"Lad da stemmerne klinge, lad sproget få lyd, / så det danner en akse fra nord og til syd. / For vor frihed sker fyldest, når alle forstår: / det er i vore hoveder, grænserne går".

Fra sangen "Man må trække en grænse", som Sigurd Barrett skrev i 2016. Sangen, må synges, trykkes og bruges overalt. Sigurd Barrett vil skrive nye sange om Genforeningen, som også vil kunne anvendes frit.

TEMA: PÅ VEJ MOD
GENFORENINGEN 2020

SÅDAN MARKERER GRÆNSEFORENINGEN 100-ÅRET FOR GENFORENINGEN

I 2020 vil det blive markeret i hele landet, at det er 100 år siden, Sønderjylland blev genforenet med Danmark. En markering, som Grænseforeningen tager del i. Læs om Grænseforeningens arrangementer i 2020 her

Af Alexander Leicht Rygaard

Foto: Thomas Tolstrup

Sigurd fortæller om Genforeningen

Fra januar til juli 2020 kan man i hele Danmark og Sydslesvig opleve 'Sigurd fortæller om Genforeningen', en landsdækkende turné på 100 koncerter arrangeret af Grænseforeningen og Sigurd Barrett. Sigurd Barrett kan med sin indlevende, humoristiske og fagligt velfunderede historieformidling formidle historien om Genforeningen til nye målgrupper, der ellers er svære at nå. Genforeningskoncerterne tilbydes i forskellige formater til børn, hele familien og en jazz-version til voksne.

Billetter til koncerterne kan bl.a. købes på www.nembillet.dk fra efteråret 2019. Hvis man ønsker at arrangere en koncert med "Sigurd fortæller om Genforeningen" kan booking ske ved at kontakte manager Michael Vitten, mv@ponytailclub.dk, mobil: 26 82 23 83.

Sigurd Barrett spiller 100 koncerter om Genforeningen i hele Danmark i foråret 2020.

Foto: Grænseforeningen

Er du ung og interesseret i mindretalsforhold? Så kontakt projektleder Wienke Reimer, og hør mere om projektet Minority Changemaker Programme, www.graenseforeningen.dk/minoritychangemaker.

Europæiske mindretalsunge inviteres på højskole i grænselandet

Hvis man er ung europæer og har mindretalsbaggrund eller interesserer sig for mindretalsspørgsmål, er der mulighed for at få en oplevelse for livet i 2020, når Grænseforeningen i et samarbejde med Jaruplund Højskole inviterer på et 13 ugers højskoleophold i det dansk-tyske grænseland fra 29. marts til 28. juni 2020. Allerede i september 2019 kan unge fra grænselandet få en forsmag på, hvad det handler om, når der afholdes en todages workshop, et såkaldt Minority Lab, på Jaruplund Højskole.

Minority Changemaker Programme hedder projektet, der har som formål at understøtte europæiske mindretalsunges identitet. Samtidig får de unge deltagere mulighed for at opnå ECTS-point samt deltage på Roskilde Festival og Folkemødet på Bornholm. Forud for højskoleopholdet arrangeres fem Minority Labs. Den første har allerede fundet sted i København, og den næste finder sted i maj i Târgu Mures, Transsylvanien. Center for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet og den europæiske ungdomsorganisation Youth of European Nationalities (YEN) er samarbejdspartnere i projektet.

Hvad betyder Genforeningen dengang og i dag?

Det dansk-tyske grænseland har gennem 100 år bevæget sig fra konflikt til fredelig sameksistens. Men hvad har Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920 egentlig betydet, historisk og aktuelt? Det vil blive diskuteret på en konference i Folketingets Landstingssal på Christiansborg den 10. januar 2020, hvor alle har mulighed for at deltage gratis. Konferencen er arrangeret af Folketinget og Grænseforeningen. Det vil blive annonceret på Grænseforeningens hjemmeside, www.graenseforeningen.dk, til efteråret, hvordan man tilmelder sig efter først-til-mølle-princippet. Konferencen vil også blive vist på Folketingets tv-kanal.

Landstingssalen på Christiansborg danner rammen om en konference om Genforeningen 1920-2020, som Folketinget og Grænseforeningen afholder 10. januar 2020.

Foto: David Kahr, Folketinget

Ung Genforening i 2020

5000 elever fra det danske mindretals skoler i Sydslesvig kommer på besøg på skoler i Danmark i uge 20, 2020, dvs. fra 11.-17. maj. Formålet er, at de unge fra det dansk-tyske grænseland fastholder og udvikler deres kulturelle og sproglige forhold til Danmark og at skabe opmærksomhed om Sydslesvig i Danmark. De sydslesvigske elever vil kunne deltage i 'Genforen dit fællesskab'-events ved lokale genforeningssten den 14. maj 2020. 'Ung Genforening 2020' arrangeres af Dansk Skoleforening for Sydslesvig.

Foto: RosesForever

Genforeningsrosen er hvid med sart rosa midte.

Genforeningsrose skal markere Genforeningen

En ny rose, der vil få navnet 'Genforeningsrosen', skal på poetisk vis være med til at fortælle historien om 100-året for Genforeningen. Rosen vil fra sommeren 2020 kunne købes i havecentre rundt omkring i Danmark. For hver solgt rose vil der gå en krone til Anne-Marie og Viggo Bønnerups Fond, der støtter unge sydslesvigeres efterskoleophold i Danmark. På den måde vil 'Genforeningsrosen' være med til at styrke båndene mellem nye generationer i det danske mindretal i Sydslesvig og i Danmark. Rosen er hvid med en sart rosa midte og et tæt bunddække og er skabt af rosenforædler Rosa Eskelund.

Foto: Grænseforeningen Ungdom

Grænseforeningen Ungdom, der blev stiftet i 2016, arrangerer Ungdomstopmøde i 2020.

Grænseforeningen Ungdom arrangerer Ungdomstopmøde

Grænseforeningen Ungdom (GFU) arrangerer 'Ungdomstopmøde 2020', som skal skabe et forum for, at politisk engagerede unge i Danmark og Tyskland kan knytte bånd. På programmet er bl.a. det dansk-tyske samarbejdes fremtid og grænselandets historie siden 1920 samt perspektiver herpå. Ungdomstopmødet, der finder sted i foråret 2020 over fire dage først i den slesvig-holstenske landdag i Kiel og senere i Folketinget i København, er støttet af Kulturministeriet og Folketinget. Projektet er et samarbejde med ungdomsorganisationerne Europæisk Ungdom, Junge Europäische Föderalisten og den slesvig-holstenske regering.

Grænseforeningens lokalforeninger fejrer 2020

En stor del af Grænseforeningens 62 lokalforeninger står bag en lang række arrangementer, der skal markere 100-året for Genforeningen rundt om i landet. Arrangementerne omfatter bl.a. foredrag, taler, gudstjenester, kunstudstillinger og udflugter til genforeningssten. Flere steder vil det foregå i tæt samarbejde med andre lokale foreninger, biblioteker, skoler og uddannelsesinstitutioner.

Foto: Thomas Tolstrup

Skoler opfordres til at sætte fokus på fællesskab

Skoler og andre interesserede i hele Danmark opfordres til at afholde et event 14. maj 2020 ved én af de 650 genforeningssten og -mindesmærker, som kulturminister Mette Bock (LA) i 2018 besluttede at frede på Grænseforeningens initiativ

og i anledning af markeringen af Genforeningen i 2020. Det er Grænseforeningen, Efterskoleforeningen og Dansk Friskoleforening, der står bag opfordringen, og i en fælles informationsbrochure kommer de med forslag til, hvad et event kan in-

deholde og opfordrer til samarbejde med lokale borgere, foreninger osv. Læs mere på www.graenseforeningen.dk og kontakt Grænseforeningens konsulent Claus Jørn Jensen, cj@graenseforeningen.dk, for at komme på deltagerlisten.

Ny bog om Grænseforeningen i 100 år

Grænseforeningen fejrer sit 100-års jubilæum i 2020, og i den anledning udkommer en ny bog om Grænseforeningens historie, dens personer og dens kampe. Bogen *Grænsen, folket og staten. Grænseforeningens historie 1920-2020*, der udkommer i efteråret 2019 på Gyldendal, er skrevet af Axel Johnsen, historiker og viden- og samlingschef ved Museum Sønderjylland.

“Bogen er en rejse gennem 100 års Danmarkshistorie med blikket rettet mod grænselandet og det dansk-tyske forhold. Men det er også historien om foreningsdanmarks storhedstid, og om de tusindvis af ildsjæle, som holdt sagen varm i Danmark, og som hjalp det danske mindretal i Sydslesvig til at blive det, det er i dag”, siger Axel Johnsen.

Axel Johnsens bog om Grænseforeningens historie udkommer i efteråret 2019.

Folkefest i Jelling i 2020

“Grænser og national identitet før, nu og i fremtiden” bliver overskriften, når der afholdes Folkefest i Jelling 24. til 26. april 2020.

Kirsten Rykind-Eriksen, initiativtager og formand for Grænseforeningens Kreds 20, der er en sammenslutning af de lokale Grænseforeninger i Horsens, Vejle, Vejle Vesteregnet, Fredericia og Kolding, siger:

“Jelling har historisk set haft tætte bånd til national identitet og grænselandet. Blandt andet blev der i 1841 som led i den dansk-tyske sprogekamp oprettet et seminarium, der uddannede almuelærere, som ville virke for danskheden i det omstridte grænseland. Desuden var Jelling i politisk forstand en art grænseby, da Sønderjylland var under tysk herredømme, og der holdtes en række store folkefester med invitation af hundredvis af sønderjyder. Byen skal naturligvis spille en rolle i markeringen af 100-året for grænsedragningen.”

Folkefesten i Jelling bliver en nyfortolkning af de folkefester, der var populære i Jelling både før og efter 1920, og vil have særligt fokus på oplysning og underholdning til børn og unge. Derudover vil et debatarrangement med overskriften ‘Grænsebegreb under forandring’ finde sted. Projektet er støttet af Kulturministeriet og Folketinget. Folkefesten i Jelling er arrangeret af Grænseforeningen kreds 20. Samarbejdspartnere er Vejle Kommune, det lokale museum Kongernes Jelling, UCL-Jelling/HistorieLab, Brandbjerg Højskole, VejleMuseerne, Jelling Lokalhistoriske Arkiv samt Jelling Musikfestival.

Jelling er mest kendt for Jellingestenene. I 2020 afholdes Folkefest i Jelling i anledning af Genforeningen.

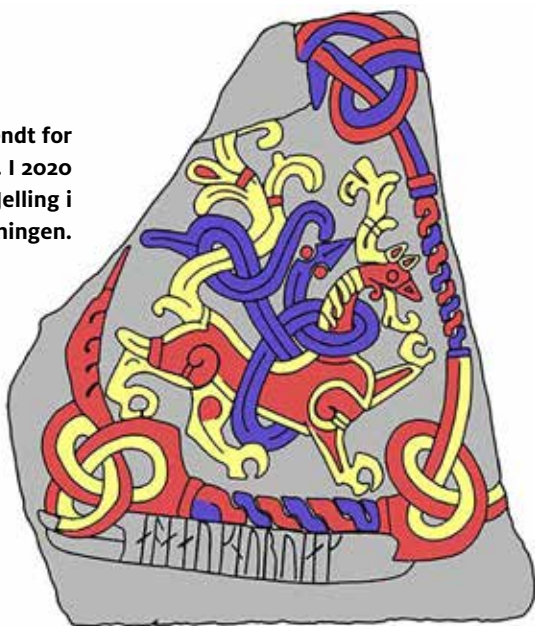

Foto: Grænseforeningen

En ny hjemmeside skal gøre det nemmere for danskere at finde oplysninger om de 650 genforeningssten og -mindesmærker, som findes rundt om i Danmark.

Ny hjemmeside for Danmarks genforeningssten

Ved markeringen af 100-året for Genforeningen i 2020 vil der komme stort fokus på de 650 genforeningssten og -mindesmærker, der blev rejst rundt omkring i hele Danmark efter 1920. Grænseforeningen vil derfor udarbejde en ny hjemmeside, www.genforeningssten.dk, hvor man fra slutningen af 2019 vil kunne finde frem til oplysninger om den enkelte genforeningssten via en kortfunktion. Hjemmesiden støttes af Kulturministeriet og Folketinget og udarbejdes i samarbejde med Jens Anker Ambirk.

Marie de Fine Licht er
projektleder for Genforeningen
2020 i Grænseforeningen og
souschef i Grænseforeningen.

Foto: Thomas Tolstrup

GENFORENINGEN 2020 SKAL IKKE VÆRE REN HISTORIEFORMIDLING

Af Alexander Leicht Rygaard

34-årige Marie de Fine Licht er Grænseforeningens projektleder for Genforeningen i 2020 og souschef i Grænseforeningen. Siden februar 2018 har hun arbejdet med en række projekter, som samlet skal udgøre Grænseforeningens bidrag til markeringen af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark. Magasinet *Grænsen* har spurgt hende, hvilke overvejelser der ligger bag.

Hvad er det, Grænseforeningen ønsker at bidrage med, når vi næste år skal markere 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark?

“I Grænseforeningen er vi optaget af at gøre Genforeningen 2020 både landsdæk-

kende og relevant. I 1920 var Sønderjyllands genforening med Danmark en festlig begivenhed i hele landet, hvilket de mange genforeningssten, som blev rejst i næsten alle kommuner, vidner om. Genforeningen 2020 skal dog ikke være ren historieformidling. Vi skal i nutiden forholde os til Genforeningen og dens betydning for det dansk-tyske forhold, der jo i dag er meget positivt.”

De mange projekter er meget forskelligartede. Hvordan er de blevet udvalgt?

“Med markeringen vil vi gerne nå ud til nye målgrupper, blandt andet geografisk. I resten af Danmark hører man kun om den dansk-tyske grænse, når der bliver

diskuteret grænsekontrol eller vildsvinehegn. Men grænsen til Tyskland er vigtig for hele Danmark, og derfor skal 100-året for Genforeningen ikke blot være en sønderjysk sag, men en sag for hele landet. Derudover vil vi gerne gøre historien om Genforeningen relevant for nye generationer, og derfor har vi indledt et samarbejde med Sigurd Barrett. Vi håber også, at de lokale events ved genforeningsstenene i maj 2020 vil aktualisere historien for en masse skolebørn og få dem til at forholde sig til, hvad emner som identitet, fællesskab og grænser betyder i dag.”

TEMA: PÅ VEJ MOD GENFORENINGEN 2020

LEDER AF GENFORENINGEN 2020:

VI MARKERER HELE DANMARKS GENFORENING

INTERVIEW Simon Faber står i spidsen for den nationale koordinering af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark i 2020. Magasinet *Grænsen* har besøgt ham i Sekretariatet for Genforeningen 2020 i Aabenraa for at høre, hvad danskerne kan forvente sig af den historiske markering

Af Merlin Christophersen

Den 10. januar 2020 bliver markeringen af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark indledt med en Grænseforeningens og Folketingets konference på Christiansborg i København. I de efterfølgende måneder følger hundredvis af små og store arrangementer over hele Danmark, der skal styrke danskernes kendskab til Genforeningens politiske og kulturelle betydning. Markeringen når sit officielle højdepunkt i Sønderjylland under de historiske mærkedage 10.-12. juli. Det var i de dage i 1920, at kong Christian den Tiende red over den gamle grænse ved Frederikshøj og ned til den nye grænse ved Kruså.

Alt, hvad der har med genforeningsjubilæet at gøre, samles på skrivebordene i Genforeningen 2020-sekretariatet på Rådhuset i Aabenraa. Sekretariatet blev grundlagt i juni 2017 og er ansvarlig for koordineringen af den nationale markering. Magasinet *Grænsen* har besøgt Simon Faber, der leder det lille sekretariat med to medarbejdere, ham selv og en kommunikationskonsulent, for at få en status på forberedelserne af den store markering og

de mange aktører, der kommer fra foreninger, museer og kulturinstitutioner.

“Der er nok at holde styr på”, siger Simon Faber, der stammer fra Sydslesvig og har en fortid som overborgmester i Flensborg for mindretalspartiet Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW), mens han viser vej ind i et af mødelokalerne på Rådhuset i Aabenraa.

“Der er meget stor interesse for den her markering. Genforeningen 2020 er nok det sidste store grænselandsjubilæum og en unik chance for at få fortalt en helt afgørende del af Danmarkshistorien, gøre den levende og gøre danskerne bevidste om, at Genforeningen ikke bare var noget, der foregik i Sønderjylland. Derfor siger vi, at vi markerer hele Danmarks Genforening. Men vi er også meget bevidste om, at denne markering har et internationalt perspektiv, ikke mindst i forhold til Tyskland.”

Hvad kommer der konkret til at ske i 2020, når 100-året for Genforeningen skal markeres?

“Vi har en ambition om, at de mange projekter bliver til et samlet program med en

god spændingsbue fra optakten i København til afslutningen i Sønderjylland. Der skal være en god geografisk og kalendermæssig fordeling, og på nuværende tidspunkt har vi allerede byer som København, Aarhus, Odense, Middelfart, Frederikshavn, Herning og forskellige andre med. Desuden vil vi gerne ramme bredt både i forhold til målgrupper og temaer. Allerede nu spænder arrangementerne fra opera og teater til foredrag og udstillinger. Vi er ikke helt i mål endnu, men jeg er meget optimistisk i forhold til, at det kommer til at gå op.”

Vi har i de seneste år markeret flere historiske begivenheder – 150-året for slaget ved Dybbøl i 2014 og 500-året for Reformationen i 2017 – der både har haft et nationalt sigte og fokus på Sønderjylland og grænselandet. Hvad kan Genforeningen 2020 lære af måden, hvorpå disse begivenheder blev markeret?

“Markeringen af 150-året for Slaget ved Dybbøl i 2014 havde fokus på store begivenheder med deltagelse af prominente, ►

Simon Faber er tidligere overborgmester i Flensborg. Nu står den 50-årige sydslesviger i spidsen for Sekretariatet for Genforeningen 2020.

- politikere og kongehuset. Vi har lært, at der også skal gives plads til folkelige aktiviteter. Vi har også haft en tæt dialog med folkene bag reformationsjubilæet og er blevet klogere på den strukturelle og den formidlingsmæssige del af markeringen. F.eks. fungerede koncerterne med Sigurd Barrett ('Sigurd fortæller om Luther', red.) meget godt på skoler, i forsamlingshuse og kirker. Derfor har vi arbejdet videre med den formidlingsform, og Sigurd kommer nu også til at fortælle om Genforeningen. Samtidig har vi overtaget den meget vigtige pointe fra reformationsjubilæet, at ligesom der ikke kun findes ét syn på Luther, findes der heller ikke kun ét syn på Genforeningen. Vi vil derfor

gerne give plads til alle synspunkter og også give plads til debat."

På hjemmesiden www.genforeningen2020.dk kan man læse, at formålet med Genforeningen 2020 er, at markeringen skal "styrke bevidstheden om Genforeningens skelsættende politiske og kulturelle betydning for hele det danske samfund, for vores nationale selvforståelse og for venskabet til Tyskland." Hvilken betydning har Genforeningen i 1920 haft?

"Politisk blev Danmarks udvikling hennimod en kulturelt homogen nationalstat fuldbåret med Genforeningen i 1920 efter afståelsen af hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenburg i 1864. Det har haft en

stor indvirkning på Danmark som kultur-nation. Efter 1920 opstod et større behov for at definere, hvad dansk kultur er. Grundtvig, højskolebevægelse, den nationale sag om Sønderjylland og statsdannelsen smeltede sammen, og der var stort fokus på det fælles danske og det nationale fællesskab. Så på den måde er Genforeningen et endeligt opgør med hertugdømmerne og den danske helstat fra før 1864."

Hvilken betydning har Genforeningen i 1920 haft for Danmarks forhold til Tyskland?

"Forholdet til Tyskland bliver et af tema-sporene i genforeningsjubilæet i 2020. Her arbejder vi ud fra grundtesen om, at grænsedragningen på grund af den behændige måde, den blev organiseret på, blev det bedste fundament for den gradvise stabilisering, fredeliggørelse og nu partnerskab, naboskab og venskab, der præger det dansk-tyske forhold. Det er vigtigt at pointere, at det gode dansk-tyske forhold ikke er en selvfølge. Det udspringer af en udvikling, som kommer til at blive afspejlet i markeringen af genforeningsjubilæet. Og den kommer især til at blive belyst i rammerne af det kulturelle venskabsår mellem Danmark og Tyskland (udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) og hans tyske kollega Heiko Maas (SPD) har udråbt 2020 til dansk-tysk venskabsår, red.). Vi arbejder tæt sammen med sekretariatet for venskabsåret, og i praksis vil der være aktiviteter, der indgår i begge markeringer."

Hvordan vil I sikre, at bevidstheden om Genforeningens betydning bliver styrket, som det formuleres på jeres hjemmeside?

Vi håber, at aktiviteterne bliver øjenåbnere for mange, så f.eks. det københavnske publikum bliver bevidst om, at der er en grund til, at Istedgade hedder Istedgade. Og at der er en grund til, at vores sangskat ser ud, som den gør. Det er klart, at der skal vidt forskellige formidlingsmæssige greb til. Både et foredrag i en lokal forening og et stafetløb Sønderjylland rundt kan bidrage

GENFORENINGEN 2020

Med Genforeningen 2020 markeres 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark. Jubilæet vil blive synliggjort med events og aktiviteter over hele landet. Jubilæet er officielt forankret i en statslig styregruppe og Det Sønderjyske Præsidium, der udgøres af repræsentanter for syv syd- og sønderjyske kommuner, Region Syddanmark, regeringen og andre interessenter, herunder repræsentanter for mindretallene nord og syd for grænsen og Grænseforeningen. Formand for præsidiets er Aabenraas borgmester Thomas Andresen (V). På tysk side har delstaten Slesvig-Holsten nedsat en 2020-komité, med repræsentanter fra bl.a. Landdagen, delstatsregeringen, det tyske udenrigsministerium og det danske og det tyske mindretal. Til markeringen har Kulturministeriet og Folketinget afsat en pulje på 10 millioner kr., derudover har bl.a. Region Syddanmark, flere kommuner og fonde afsat midler til formålet. Arrangører er bl.a. Det Kongelige Teater, Danmarks Radio, Golden Days, Dansk Atletik Forbund, DGI, Dansk Skoleforening for Sydslesvig, Sangens Hus, Opera på Grænsen, Folketinget, Grænseforeningen, landets universiteter, biblioteker og museer.

Kilde: www.genforeningen2020.dk

DANSK-TYSK VENSKABSÅR

I 2018 udråbte udenrigsminister Anders Samuelsen (LA) og hans tyske kollega Heiko Maas (SPD) 2020 til dansk-tysk venskabsår. Der er nedsat en styregruppe for planlægningen af venskabsåret med repræsentanter fra Slots- og Kulturstyrelsen, Goethe-Institutet, Danmarks Ambassade i Tyskland, Den Tyske Ambassade i Danmark og Sekretariatet for Genforeningen 2020. Sekretariatet for venskabsåret er forankret i Slots- og Kulturstyrelsen.

med noget. Og alle behøver ikke have læst op på historien, når de går fra et event. Øjenåbning kan foregå på mange måder, og ideen er, at forskellige aktører rammer hver deres målgruppe, så vi får en bredere appel, end de temaer, vi berører, normalt vil have.”

I Danmark taler mange om en fejring i forbindelse med genforeningsjubilæet. F.eks. har kulturminister Mette Bock (LA) i en pressemeddelelse talt om en fejring, da hun offentliggjorde statens pulje på 10 millioner kroner til markeringen af Genforeningen. Du stammer selv fra det danske mindretal i Sydslesvig, der jo ikke blev genforenet i 1920. Hvad betyder genforeningsjubilæet for dig personligt?

“Som projektleder må jeg understrege, at det officielle begreb er ‘markering’. Heri tages der højde for, at der er forskellige syn på Genforeningen. I Tyskland taler man f.eks. om ‘100 Jahre Grenzziehung’ (100 års grænsedragning), og det gør også en forskel, om man er almindelig dansker eller tilhører det tyske eller det danske mindretal. Men vi har også et helt temaspor, der hedder folkemøde og folkefester, og der skal helt sikkert være plads til fejring. Genforeningen var en af de glædeligste højdepunkter i Danmarkshistorien. Den glæde føler jeg mig personligt også som en del af. Selv hvis man skulle tage mindretalsbriller på, så har det været en vellykket historie, forstået på den måde, at der er blevet taget hånd om mindretallenes udfordringer. Her 100 år efter grænsedragningen er der bare rigtig meget at glæde sig over.”

Hvilken rolle spiller genforeningsjubilæet for det danske og det tyske mindretal?

Både det danske og det tyske mindretal, som vi kender dem i dag, blev ‘født’ i 1920. Begge mindretal har behov for at sige, at deres syn på grænsedragningen er et andet. Det er et helt naturligt perspektiv, som mindretallene er fælles om, og det skal der selvfølgelig også være plads til i markeringen af jubilæet. Der er naturligvis også forskelle mindretallene imellem: Hvor det danske mindretal,

med de projekter der søsættes, er optaget af at synliggøre samhørigheden med Danmark, er det mit indtryk, at det tyske mindretal er mest optaget af dansk-tyske projekter og det dansk-tyske venskabsår.”

I hvilken grad er du med din mindretalsbaggrund særlig kvalificeret til at være sekretariatsleder for Genforeningen 2020?

“Jeg tror, at jeg på grund af min baggrund har en god fornemmelse for de mange balancepunkter, man skal kende og tage højde for i en sådan markering, f.eks. i forhold til mindretallene og Tyskland. Men jeg ved også, hvordan man får aktører i Aarhus

og København med på en dagsorden, de måske ikke synes, ligger lige for. Gennem rådhuset i Flensborg kender jeg desuden til de tyske aktører, hvilket giver mig en god og realistisk fornemmelse af, hvad der kan lade sig gøre i det grænseoverskridende samarbejde. Det, at jeg ikke først skal lære historien, aktørerne, de mange perspektiver og følelser, der er i spil, at kende, det oplever jeg som en kæmpe fordel. Men der er jo aldrig garantier for, at man rammer rigtigt.”

Hvad kommer der til at ske efter 2020?

“Efter markeringen har kulmineret i juli følger vi selvfølgelig resten af aktiviteterne ►

Magasinet Grænsen har spurgt Thomas Andresen, der er borgmester i Aabenraa og formand for Det Sønderjyske Præsidium:

HVILKE FORVENTNINGER HAR DU TIL GENFORENINGEN 2020?

“Jeg forventer, at vi i 2020 vil opleve en mindeværdig og folkelig markering, der når ud til alle danskere, uanset alder og baggrund. Det skal være en fejring af den vigtige historiske begivenhed, Genforeningen er. Og markeringen skal bære det historiske perspektiv ind i fremtiden. For vi må ikke glemme, at den fredelige sameksistens i grænselandet ikke er en historisk selvfølge. Men at vi konstant må arbejde videre på kulturudvekslingen henover grænsen, så vi også i fremtiden kan sikre det gode dansk-tyske forhold.”

“Jeg håber, at markeringens mange aktiviteter vil sætte sig spor, både fysiske, som den Genforeningspark vi vil etablere i Aabenraa, i kulturen og i folks bevidsthed. Omkring Genforeningen i 1920 blev der skrevet mange digte og sange, og jeg håber, at også 2020 vil give kunstnere og forfattere anledning til at berige vores danske kultur. Desuden håber jeg, at markeringen bliver et udstillingsvindue for Sønderjylland, den sønderjyske kultur og natur, og for hvad vi som sønderjyske kommuner kan tilbyde borgerne, f.eks. i forhold til velfærd og teknologi, så vi fremover kan tiltrække både flere borgere, uddannelser og arbejdspladser.”

- og det dansk-tyske venskabsår i 2020 til dørs. Derefter drosler vi sekretariatet hurtigt ned og afslutter projektet i starten af 2021. Men vi håber, at der i løbet af 2020 opstår partnerskaber, der ikke var der før, og nye perspektiver, som lever videre efter projektets afslutning, ikke mindst på tværs af grænsen.”

Hvad skal du selv lave efter 2020?

“Det har jeg faktisk ikke taget stilling til endnu, men jeg er sikker på, at jeg finder nye, spændende udfordringer.”

SIMON FABER, født 11. september 1968 i Flensborg. Siden 2017 leder af sekretariatet for Genforeningen 2020, tidligere bl.a. overborgmester i Flensborg for Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW), Christiansborg- og kulturkonsulent for Sydslesvigsk Forening (SSF) og forlagschef ved Edition Egtved. Cand.mag. i musik og tysk. Bor i Aabenraa med sin hustru Ruth Valeur Faber og deres børn Helene på 16 år og Victor på 12 år.

Annonce

Flensborg Avis digital + tablet + cover* iPad 2018 eller Samsung Galaxy Tab A 10.5

Læs Flensborg Avis når og hvor du har lyst. Få avisen som e-avis i 24 måneder og vælg mellem en iPad inkl. cover og en Samsung Galaxy Tab A 10.5 inkl. cover.

Pris pr. måned 195,- kroner
Engangsbetaling 750,- kroner

*Så længe lager haves

FLENSBORG **A**VIS

... vi gør Danmark **lidt** større

Herved bestiller jeg Flensborg Avis digital i mindst 24 måneder til en abonnementspris af 585,- kroner pr. kvartal. Når beløbet for første kvartal (585,- kroner) og engangsbetalingen på 750,- kroner er indgået hos Flensborg Avis samt fortrydelsesretten på 14 dage er udløbet, bliver tabletten sendt til mig.

Efter bindingsperioden på 24 måneder fortsætter abonnementet automatisk til den ordinære abonnementspris på Flensborg Avis digital på pt. 360,- kroner pr. kvartal.

Jeg bekræfter, at jeg det seneste halve år ikke har holdt Flensborg Avis.

Jeg vælger en:

- ☐ iPad 9,7" WIFI 32 GB inkl. cover
☐ Samsung Galaxy Tab A 10.5 WIFI 32 GB inkl. cover

Navn / Fornavn _____

Gade _____

Postnr. By _____

Telefon _____

E-mail _____

Dato _____

Underskrift _____

Jeg er indforstået med, at Flensborg Avis kontakter mig for at orientere mig om services, relevante oplysninger og tilbud. Denne samtykkeerklæring kan til enhver tid tilbagekaldes.
Alle informationer under fla.de/yArY.

- ☐ Kontakt mig pr. mail
☐ Kontakt mig pr. brev
☐ Kontakt mig telefonisk
☐ Kontakt mig pr. newsletter

THERKELSENS HJØRNE

Genforeningssten fortæller om fællesskab

Af Knud-Erik Therkelsen

Når talen er om udkant og centrum, så har man selv definitionsretten. Hvis en ø i det sydfynske øhav definerer sig selv som centrum, så er den centrum. Hvis man definerer erfaring med at håndtere det dansk-tyske møde som centrum, ja, så er Aabenraa og Sønderborg centre, mens København er absolut udkant, ligesom Gentofte er udkant, hvis man definerer centrum som der, hvor man ved noget om mødet med nydanskere. Den form for udkant-centrum diskussion baserer sig på, at der er forskel – at centrum har noget udkanten ikke har, eller omvendt. Vi fokuserer på forskellen.

Med genforeningsstenene, der blev rejst i tiden efter Genforeningen i 1920 over hele landet, er det anderledes. De er alene ved deres antal, men også ved deres inskriptioner udtryk for noget samlende, noget fælles som gjaldt hele Danmark. De var alene ved deres fysiske tilstedeværelse ikke bare symbol på sammenhæng mellem centrum og periferi, men selve manifestationen af denne sammenhæng.

Hver eneste sten udtrykker noget i retning af: Vi glæder os i vores sogn over, at Sønderjylland igen er blevet en del af Danmark/sønderjyderne igen er blevet en del af det danske fællesskab. Mere subtilt udtrykker stenene formentlig også, at det da ikke gjorde noget, at det var sket på bekostning af tyske interesser. Man kan tilføje, at det da også var glædeligt, at den danske stat for første gang siden Valdemars-tiden havde fået sit territorium udvidet.

Stenene står således til minde om en

grænsedragning for 100 år siden, som forfinede lighedstegnet mellem på den ene side folket og på den anden side staten mest muligt ved at skabe de (stort set) mindst mulige mindretal på begge sider af grænsen. Stenene var derfor udtryk for en meget markant folkelig opbakning til at fremme identitet mellem nation og stat.

Set i lyset af de 100 år, som er gået, siden stenene blev rejst, har meget ændret sig. Centrum er voldsomt styrket over for udkant. Fællesskabet har trange kår i en stærkt individualiseret tid. Vores reservation over for vores tyske nabo er på trods af meget dybe modsætninger stort set forsvundet. Vi er ved at erkende, at lighedstegnet mellem nation og stat ikke er så langtidsholdbart, som vi troede. For blot at nævne nogle af de temaer, som den lokale genforeningssten kan hjælpe med at sætte på dagsordenen.

Som nævnt andetssteds i magasinet *Grænsen* vil Genforeningen blive markeret ved flest mulige genforeningssten rundt omkring i landet den 14. maj 2020. Det sker, når Grænseforeningen i et samarbejde med Efterskoleforeningen og Dansk Friskoleforening opfordrer landets skoler til at lave arrangementer ved deres lokale genforeningssten. Herfra skal der lyde en opfordring til Grænseforeningens lokalforeninger om at tage kontakt til lokale skoler eller andre lokale aktører, for at få sat spotlys på den lokale genforeningssten på netop denne dato. Sammen vil vi markere, at genforeningsstenene fortæller historien om det store fællesskab, som vi er en del af som danskere.

*Knud-Erik Therkelsen
er generalsekretær i Grænseforeningen*

Foto: Steen Brogaard

FORENINGEN NORDENS FORMAND TALER PÅ GRÆNSE- FORENINGENS SENDEMANDSMØDE

Folketingsmedlem Mogens Jensen (S), der er formand for Foreningen Norden, der fejrer sit 100-års jubilæum i år, vil fortælle om sin forening og jubilæumsfejringen, når han taler på Grænseforeningens Sendemandsmøde 4. maj 2019. Sendemandsmødet afholdes på Vingsted Hotel og Konferencenter i Vejle. Ud over det nordiske jubilæum vil der også være fokus på grænselandet på Sendemandsmødet, når professor Steen Bo Frandsen, Center for Grænseregionsforskning, Syddansk Universitet, taler under overskriften "Hvor blev Slesvig af?". Deltagerne på Sendemandsmødet vil være medlemmer af Grænseforeningen og indbudte gæster nord og syd for grænsen. Tilmelding er mulig indtil 28. april.

TEMA: PÅ VEJ MOD GENFORENINGEN 2020

Thyra Topsøe, der blev født i 1873, døde som 84-årig i 1957. Hun brugte en stor del af sit liv til at arbejde for danskheden i Sønderjylland. Thyra Topsøe var født i grænsebyen Hejls, hvor hendes far, Frederik Vilhelm Topsøe, der var en kendt figur i Sønderjylland, havde været præst i 15 år.

I boet efter Thyra Topsøe var en meget stor samling fotografier.

PRÆSTEDATTEREN, DER OFREDE ALT FOR SØNDERJYLLAND

En række store mænd er kendt for deres kamp for danskheden i det sydlige Jylland. Men også kvinderne har spillet en vigtig og noget overset rolle i kampen. En af dem var Thyra Topsøe, hvis historie aldrig er blevet fortalt før nu af en af hendes slægtninge

Af Jacob Topsøe

I juli 1920 skrev Thyra Topsøe begejstret til sin søster Ingeborg og hendes mand Aksel:

“Det har rigtignok været festlige Dage hernede, - allersmukkest dog oppe ved Grænsen, da Kongen modtoges der.”

Genforeningen var kulminationen på mange års hårdt arbejde for Thyra Topsøe. Men arbejdet var langt fra slut. I de følgende årtier levede og åndede hun for de dansksindede i Slesvig. Så meget, at hun til sidst ikke havde en øre tilbage på kistebunden.

Til gengæld efterlod hun ved sin død en stor mængde breve og billeder. Vidnesbyrd, som først nu er dukket frem af gemmerne, og som fortæller den hidtil ukendte historie om en af danskhedens kvindelige forkæmpere.

PRÆSTEDATTEREN UNDERVISER

Thyra Topsøe havde ikke sin mærkesag fra fremmede.

Hendes far var præsten Frederik Vilhelm Topsøe. Han havde fra 1871 og 15 år frem sit virke i den daværende grænseby Hejls ved Christiansfeld. Pastor Topsøe blev bl.a. medstifter af Hejls Friskole og vandt stor anerkendelse i hele Sønderjylland.

Da Topsøe-familien i 1886 flyttede til Midtsjælland, bevarede Thyra sin stærke tilknytning til grænseegnen. Hun blev siden gennem forstander Jørgen Ravn ansat på først Bramminge

Efterskole og dernæst skolen i Hejls. Her underviste hun børn i 14-17-års-alderen – ikke kun med tanke på at styrke dem fagligt, men også for at indgyde dem en portion fædrelandskærlighed. Det gjaldt især de børn, der blev sendt op til skolerne fra danske familier bosat syd for grænsen.

DET FORFULGTE MINDRETAL

Netop forholdene for de dansksindede kom til at fylde meget i Thyra Topsøes sind.

Sidst i 1890'erne strammede myndighederne grebet om de dansksindede, og de desperate beretninger om de tyske chikanerier har uden tvivl gjort stort indtryk på hende.

“Uskyldige Mennesker jages fra Hus og Hjem,” lyder det for eksempel i et hjerteskræende brev fra veninden Cathrine Schmidt i december 1898. “Ogsaa vi veed kun lidt, hvorlænge vi maa leve i vort lille Hjem paa Bjerget.”

Cathrine Schmidts mand, Jes Hansen Schmidt, arbejdede på dette tidspunkt som lærer i Snogbæk, men det tyske regime ville vide, om han følte sig dansk eller tysk. Da Schmidt nægtede at svare entydigt, blev han frataget sin stilling på skolen og tvunget til at søge nye karriereveje.

Som voksen vendte Thyra Topsøe tilbage til skolen i Hejls som lærerinde. Her ses hun med forstanderens datter.

En brevsamling bestående af ikke færre end 8.126 breve efterlod Thyra Topsøe sig. Denne artikel, der er skrevet af en slægtning til Thyra Topsøe, bygger på et lille udsnit af disse breve.

HJÆLP TIL KRIGSFANGER

16 år senere nåede forholdene for de dansksindede et nyt lavpunkt. Første Verdenskrig brød ud, og omkring 30.000 sønderjyder indkaldtes til den tyske hær. Deriblandt adskillige, der havde været elever hos Thyra Topsøe.

Fra dansk side så man magtesløs til. Og dog. En gruppe ildsjæle fik iværksat en privat hjælpeindsats for de mange sønderjyder, der var endt i krigsfangenskab. Indsatsen byggede på et korps af mere end 2.000 såkaldte 'gudmødre'. De korresponderede med fangerne og sendte dem læsestof og forskellige fornødenheder. Blandt de mest ihærdige 'gudmødre' var Thyra Topsøe.

Hun var i mellemtiden flyttet til Vojens-egnen. Fire år før krigsudbruddet havde Jes Hansen Schmidt nemlig overtaget Vojensgård, og han og hustruen Cathrine havde ansat frøken Topsøe som privatlærer.

Sammen gjorde de Vojensgård til et kraftcenter for hjælpeindsatsen. Breve sendt til Thyra fra sønderjyske krigsfanger i Frankrig og England vidner om, at pakkerne kom til dem i en lind strøm, og at de hårdt prøvede mænd var dybt taknemmelige for hjælpen.

NYE MÅL FOR INDSATSEN

Krigens ophør i 1918 var en kæmpe lettelse, og halvandet år senere kunne Thyra Topsøe juble med, da kong Christian den Tiende krydsede den gamle grænse tæt ved hendes fødehjem i Hejls.

Men de festlige dage blev også et vendepunkt. For var der mere at slås for nu?

Mange indstillede kampen. For eksempel lukkede Thyras gamle skole i Hejls allerede i 1920. Og præstedatteren selv flyttede til Sorø på Midsjtjylland, hvor hendes søster drev et pensionat.

Ikke desto mindre fortsatte hun arbejdet for danskheden i Slesvig. Nu gjaldt det Mellemslesvig. Jes Hansen Schmidt var blevet leder af en kreditforening, der tilbød billige lån for at friste flere dansksindede til at slå sig ned syd for den nye grænse. Sådan et projekt krævede dog kapital, og igen melder Thyra sig på banen.

I den følgende årrække blev frøken Topsøe kendt i Sorø som den venlige, midaldrende dame, der gik fra dør til dør for at samle penge ind til de dansksindede. Papirer viser, at hun og hendes netværk årligt skaffede adskillige tusind kroner til kreditforeningen.

TOMME PENGEKASSER

Men i længden blev det sværere for Thyra Topsøe at indsamle penge.

"Man tillader sig derfor indtrængende at henstille til Dem, at De foranlediger Deres Gruppe til at genoptage Indbetalingen til Foreningen i størst muligt omfang," lyder det i et frustreret brev fra Jes Hansen Schmidt i 1938.

Sandsynligvis kastede Thyra egne midler ind i indsatsen. I hvert fald var opsparingen og arven efter pastor Topsøe brugt op, da hendes gamle ven, forstander Jørgen Ravn, i 1954 anbefalede hende som modtager af et københavnsk legat:

"I denne Forbindelse beklager jeg den Dag i Dag, at jeg aldrig gennem de mange Aar naaede at kunne give hende en større Løn, end hvad hun lige kunde klare det allernødvendigste med, og dette Punkt burde ogsaa kunne komme i Betragtning ved Behandlingen af hendes Andragende," skrev Ravn til fonden.

MINDET BEVARET I BREVE

Thyra Topsøe døde på sin fødselsdag den 30. januar 1958. 83 år gammel, ugift.

Marmorgravstenen står endnu på familiegravstedet på Alsted kirkegård ved Sorø. Men den er så medtaget af tidens tand, at man knap kan læse, hvad der står på den.

Derimod er hendes store samling af breve og fotografier velbevaret, og den kan passende gøre det ud for et slags monument over en kvinde, der ofrede alt for den landsdel, hun hele sit liv holdt så meget af.

Jacob Topsøe er oldebarn af Thyra Topsøes søster Ingeborg.

FORSTANDER PÅ 175-ÅRIG HØJSKOLE:

“ HØJSKOLE ER NOGET, VI LAVER SAMMEN

Højskolerne i Danmark kan fejre 175-års jubilæum i 2019, og jubilaren har det godt. Men højskoletraditionen er under pres, for færre forstandere og lærere bor på skolerne, og det underminerer den unikke, danske skoleform. Det mener Mads Rykind-Eriksen, forstander på Danmarks ældste højskole, Rødding Højskole i Sønderjylland

Af Merlin Christophersen

Det, vi vil give alle med herfra, er demokratisk dannelse, bevidsthed om ens historie og kultur og de grundtvigske idealer om livsoplysning og folkeoplysning”.

Mads Rykind-Eriksen, der er forstander på Danmarks ældste højskole, Rødding Højskole, bruger store ord, når han taler om højskole i almindelighed og sin egen skole i særdeleshed. Og ordene passer til stedet, for her er højt til loftet, bedyrer han, mens han viser ind i hovedbygningen på Rødding Højskole, der fylder 175 år den 7. november i år, hvor han og hans hustru Anja har været forstanderpar i 12 år.

Højt til loftet er der i bogstavelig forstand i det store, gamle hus, der udgør hovedbygningen på Rødding Højskole, som blev grundlagt i 1844 på en landbrugsejendom i Rødding ved Vejen i det nordlige Sønderjylland ikke langt fra Kongeåen. I hovedbygningen fra 1920 finder man forstanderparrets private bolig, hvor de bor med de fem yngste af deres i alt syv børn. Der er ikke noget prætentivt over boligens store stue, der til tider også danner ramme om skolens lærer- og bestyrelsesmøder. Nærmere tværtimod. Rummet er sparsomt indrettet, og der er stillet frysetørret kaffe frem på stuebordet ved det sofaarrangement, hvor vi sætter os.

“Det at være højskoleforstander er en livsstil, hvor arbejde og privatliv flyder sammen. Hele Anjas og min hverdag udspiller sig på skolen. Vi er altid tilgængelige for elever og kollegaer, og hele familien spiser altid med i spisesalen. Derfor bruger vi heller ikke vores private køkken særlig meget”, siger Mads Rykind-Eriksen.

GRÆNSELANDET SOM GRUNDLAG I UNDERVISNINGEN

Hele Mads Rykind-Eriksens liv har været præget af N.F.S. Grundtvigs tanker om fri- og højskoler. Han har gået på Bordings Friskole, som hans mormor og morfar, Sigrig og Frede Bording, grundlagde i 1945, han har selv været elev på Rødding Højskole, hvor han mødte Anja tilbage i 1992, han har skrevet speciale i historie om højskoletraditionen og har sidenhen været lærer på to højskoler. Men hvad er det, der gør højskolen så speciel som skoleform, at den også har sin berettigelse 175 år efter, at Rødding Højskole blev grundlagt?

“Vi gør eleverne til livsduelige mennesker og aktive medborgere i vores demokrati. Simpelt hen. Det betyder, at vi skal give dem rodfæste og udsyn – de skal kunne reflektere over deres eget liv, og det fællesskab, de indgår i, hvilket er det danske. ►

Fotos:Privat

Mads Rykind-Eriksen har siden 2007 været forstander på Rødding Højskole, der fejrer 175 års jubilæum i år som Danmarks ældste højskole.

► De skal derfor lære om dansk historie og kultur. For kun hvis man kender sit udgangspunkt, kan man finde retningen for, hvor man vil hen. Det er det, jeg forstår ved livsoplysning og folkeoplysning. Og det er det, hele højskoletanken bygger på”, siger Mads Rykind-Eriksen.

Rødding Højskole tilbyder i dag hovedfag som journalistik med fokus på Mellemøsten, design med fokus på Sydafrika og politik med fokus på USA. Så hvor er dansk historie og kultur blevet af? Og hvad med grænselandet, som skolen selv er forankret i?

“Elever vælger højskoler ud fra interesse. Det er fagene, der giver os kunder i butikken. Og selvom, vi bruger grænselandet meget aktivt i vores undervisning, er det ikke noget, vi skilter med. For unge mennesker er ikke særlig interesseret i historie. Men når først de er her, kan vi

Selv om vi bruger grænselandet meget aktivt i vores undervisning, er det ikke noget, vi skilter med

formidle grænselandets historie gennem skolens placering”, siger Mads Rykind-Eriksen.

Han fortæller, at alle elevhold på de lange forårs- og efterårskurser besøger det danske mindretal i Sydslesvig og møder Grænseforeningens Elevambassadører, der er et korps af unge fra mindretalsgymnasierne i grænselandet, som går i dialog med elever på primært ungdomsuddannelserne om mindretalsidentitet,

fordomme og danskhed. Skolen besøger også afstemningsfesten i Sdr. Hygum på årsdagen for folkeafstemningen i Sønderjylland den 10. februar og mindes de faldne i Første Verdenskrig på kirkegården i Rødding på årsdagen for krigens afslutning den 11. november. Derudover afholder skolen hvert år et ugekursus med fokus på grænselandet i samarbejde med Grænseforeningen.

HØJSKOLETRADITION UNDER PRES

Der er to ting, der for Mads Rykind-Eriksen er essentielle for liv og læring på en højskole. Der er ingen eksamener, for man lærer for sin egen skyld. Og både lærere og elever bor på højskolen og indgår på lige fod i skolens fællesskab. Det var sådan højskolemanden Christen Kold med udgangspunkt i Grundtvigs tanker drev højskole i Ryslinge, Dalby og senere Dalum i 1850'erne og 1860'erne.

Men selvom de fleste højskoleforstandere ifølge Mads Rykind-Eriksen bekender sig til den grundtvig-koldske arv, mener han, at der er sket et skred i den gængse praksis på mange højskoler. Siden en revidering af bekendtgørelsen om tilskud til folkehøjskoler i 2006

har højskolerne nemlig fået mulighed for at fravige den såkaldte bopælspligt. Det har ført til, at 31 procent af landets højskoleforstandere i 2017 ikke boede på skolen, mens kun 42 procent af skolerne havde en forventning om, at deres lærere skulle bo i nærområdet. Det viser rapporten *Folkehøjskolerne i Danmark – hvordan har de det?*, som Videncenter for Folkeoplysning udgav i 2018.

“Jeg plejer at sige, at højskole er noget,

vi laver sammen, lærere, elever og det øvrige personale, der alle bor på eller ved skolen. Så det gør mig trist, at højskolerne i stigende grad bevæger sig væk fra princippet om bopælstilknytning”, siger Mads Rykind-Eriksen.

ISOLERET I HØJSKOLEKREDSE

I august 2017 gjorde Mads Rykind-Eriksen sammen med fhv. forstander på Rønshoved Højskole, Erik Lindsø, opmærksom på udviklingen i bopælstilknytningen i en kronik i *Højskolebladet*. Her fremførte de et ønske om, at bopælstilknytningen for forstandere skulle sikres ved lov. De skrev: “Det, at forstanderen og lærerne bor på højskolen, er en ligeså central del af højskolens DNA som højskolens eksamensfrihed”. Sidenhen har de fastholdt deres ønske i yderligere kronikker og kommentarer i forskellige medier.

Ved Folkehøjskolernes Forenings (FFDs) seneste årsmøde og generalforsamling i maj 2018 stillede Mads Rykind-Eriksen og Erik Lindsø et forslag om “bopælspligt for nye forstandere”. Det forslag blev stemt ned af de 151 delegerede med 126 stemmer imod og 22 for. FFDs bestyrelse understregede dog, at man vil arbejde med måder, hvorpå man kan gøre det mere attraktivt at bo på højskolerne.

Alligevel valgte Mads Rykind-Eriksen på årsmødet i en efterfølgende debat med kulturminister Mette Bock (LA) at bede ministeren om at gribe til handling og lovgive på området. Og da ministeren undsagde sig, skrev han sammen med Erik Lindsø i oktober 2018 en kronik i *Jyllands-Posten*, hvori de opfordrede Folketinget til at foretage en lovændring.

“Jeg blev buet ad på årsmødet, da jeg bad ministeren om at tage affære. Så tænkte jeg, at hvis ikke højskoleforeningen og ministeren ville gøre noget, er der kun Folketinget tilbage, som vi så henvendte os til i en kronik. Den blev

selvsagt heller ikke vel modtaget blandt højskoleforstandere. Da jeg i efteråret var til et forstandermøde, var der iskold luft. Og jeg kom til at stå helt alene”, fortæller Mads Rykind-Eriksen.

FOLKEHØJSKOLERNES FORENING ÆRGRER SIG

Sagen er indtil videre endt med, at kulturminister Mette Bock har indført skærpet tilsyn med højskolerne i foråret 2019. Til det har formand for FFD, Lisbeth Trinskjær, sagt til *Højskolebladet*: “Det ærgrer os, når medlemmer ikke anerkender en demokratisk beslutning truffet efter en grundig debat, der er blevet taget på et årsmøde.” Og kan man egentlig ikke godt forstå hendes og de andre højskoleforstanderes ærgrelse, når foreningen nu har indvilliget i at ville se på, hvordan man kan få flere forstandere og lærere til at bo på skolerne?

“Nej. Jeg blev faktisk overrasket over reaktionerne på årsmødet. Jeg mente, at ordet var frit. For mig er det absurd, at jeg ikke længere må ytre min mening, når først generalforsamlingen har sagt nej. Det er jo en fuldstændig åbenlyst knægtelse af, at man må gå op imod partilinjen, som det hedder i det politiske sprog. Godt nok har højskoleforeningen vedtaget noget, men jeg som privatperson har ret til at kæmpe for det, jeg mener. Men her står Erik og jeg næsten alene”, siger Mads Rykind-Eriksen, og henviser til at fhv. forstander og fhv. bestyrelsesmedlem i FFD, Kurt V. Andersen, er den eneste i højskolekredse, der i et debatindlæg i *Højskolebladet* offentligt er kommet ham til undsætning.

EN STENET VEJ TIL SUCCES

Mads Rykind-Eriksen har tidligere stået, hvor det var svært at bunde. Det gjorde han og Anja også, da parret overtog forstanderhvervet på Rødding Højskole i marts 2007. “Højskolekæresten får Sønderjyllands sværeste job”, skrev *Kristeligt Dagblad* dengang i en overskrift med

henvisning til, at Rødding Højskole året forinden havde stået på fallittens rand og at skolen nærmest stod tom.

“Grunden til, at vi turde kaste os ud i det, var, at egnen havde bevist, at de ville deres højskole og troede på den, idet de sammen med den tidligere forstander (Nis Gellert, red.) havde samlet 3,8 millioner kroner ind til skolen. Og med den opbakning mente vi, det måtte være muligt at genstarte Rødding Højskole.”

“Når jeg i dag ser ud over en fyldt fore-

dragssal, bliver jeg rørt, og jeg bliver glad, men jeg bliver først og fremmest ydmyg, for vi har kun skolen til låns og et ansvar for at bære højskoletraditionen videre. Jeg er lykkelig over, at Anja og jeg må være her. Vi har fået lov til at præge skolen med de værdier, vi kommer med. Og det at være forstander på en så gammel kulturinstitution giver også en platform til at sætte en dagsorden, som den om bopælstilknytningen, som jeg fortsat vil kæmpe for”, siger han.

MADS RYKIND-ERIKSEN, født 1969 i København, cand. mag. i historie og filosofi, siden 2007 forstander på Rødding Højskole. Tidligere højskolelærer på Ry Højskole og Båring Højskole. Gift med Anja Rykind-Eriksen, der stammer fra Sydslesvig og er uddannet lærer, væver og mag.art. i kunsthistorie. Parret har syv børn.

RØDDING HØJSKOLE, Danmarks første folkehøjskole, grundlagt 7. november 1844 af Christian Flor på en landbrugsejendom, der blev drevet frem til 1988. Rødding Højskole blev i 1865 som følge af 2. Slesvigske Krig i 1864 flyttet til Askov nord for den nye grænse og genåbnede efter Genforeningen i 1920 i Rødding med Erik Appel som forstander. Skolen var lukningstruet i 2006, men blev reddet gennem en lokal indsamling af 3,8 millioner kroner, ansættelse af forstanderparret Mads og Anja Rykind-Eriksen i 2007 og ved, at Grænseforeningen skaffede 40 sydslesvigske elever adgang til et langt kursus i 2008.

Kilde: Den Store Danske, www.højskolehistorie.dk og www.dr.dk

HØJSKOLEBEVÆGELSENS 175-ÅRS JUBILÆUM fejres officielt til Folkehøjskolernes Forenings (FFDs) årsmøde den 2.-3. maj på Rødding Højskole med festtaler ved kulturminister Mette Bock (LA) og finansminister Kristian Jensen (V). FFD planlægger yderligere både en nordisk og en international jubilæumskonference. Derudover vil jubilæet fejres rundt om på landets 69 højskoler, herunder på Rødding Højskole på grundlæggelsesdagen den 7. november. Rødding Højskole udgiver også en ny jubilæumsbog om genstarten af højskolen. Regeringen har afsat to millioner kroner til jubilæumsfejringen, heraf går 250.000 kroner til Rødding Højskole.

Kilde: Kulturministeriet og Folkehøjskolernes Forening

DEN FORTRÆNGTE FORTID KOMMER FREM I LYSET

ANMELDELSE Det tyske mindretal i Sønderjyllands vanskelige omgang med sin nazistiske fortid fra 1945 til 2016 belyses i ny bog

Af Karl Christian Lammers

Erindring om fortiden, især hvis denne af forskellige grunde fremstår som betændt, er et vanskeligt tema at håndtere. Som fortsættelse af sin meget roste bog *Straffelejren* (2011) om Fårhuslejren og retsopgøret med medlemmer af det tyske mindretal har leder af Frøslev-museet, Henrik Skov Kristensen, nu skrevet en ny bog. *Gerningsmænd eller ofre? Det tyske mindretals erindring om nazismen, verdenskrigen og retsopgøret i komparativ belysning* undersøger erindringen i mindretallet om dets nazificering og rolle under besættelsen, der som bekendt mandede ud i retsopgøret.

Forfatteren dokumenterer på basis af mindretallets avis, *Der Nordschleswiger*, og andre kilder, hvorledes man i mindretallet og især i dets ledelse efter 1945 – her var flere gengangere fra 1930'erne – længe søgte at fortrænge dets nazificering i 1930'erne. Han viser, hvorledes man undlod at forholde sig kritisk til den nazistiske kurs, til samarbejdet med den tyske besættelsesmagt og til de mange frivilliges deltagelse i Nazi-Tysklands krig og forbrydelser og i stedet søgte at finde ind i en dobbelt offerrolle, nemlig som forført af nazismen og uretfærdigt interneret i Fårhus-lejren som led i retsopgøret.

Forfatteren efterviser, at man skal helt frem til slutningen af 1970'erne, inden der kan tales om tilløb til en seriøs *Vergangenheitsbewältigung* (fortidsbearbejdelse), og at det reelt først var i 1990'erne, at man i mindretallet erkendte dets 'illoyalitet' i forhold til den danske herbergstat.

I dette opgør med fortrængningen spillede den tidligere chefredaktør på *Der Nordschleswiger* Siegfried Matlok en vigtig

rolle. Skov Kristensen relaterer udviklingen i *Vergangenheitsbewältigung* hos mindretallet til udviklingen i den vesttyske *Vergangenheitsbewältigung* – hvilket undertiden virker lidt konstrueret. Men han får først og fremmest via analyse af lederartikler i *Der Nordschleswiger* og protokoller fra efterkrigsorganisationen Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN) vist, hvordan erkendelsen af et medansvar for nazismen med tiden satte sig igennem i mindretallet. Det bidrog også til at give mindretallets to erindringssteder Fårhus (det kommunikative erindringssted) og Knivsbjerg (det kulturelle erindringssted) en anden funktion og dermed åbning til det danske samfund.

Beskrivelsen af den langsomme og modvillige fortidsbearbejdelse er overbevisende og detaljeret dokumenteret og teoretisk indlejret i den kendte forskning om erindring og erindringssteder. Bogen viser nøgternt, hvor vanskelig omgangen med og bearbejdelsen af nazificeringen af mindretallet og dens konsekvenser har været inden for mindretallet.

Bogen fremlægger fyldig dokumentation af bearbejdelsen af den fortrængte fortid. Til gengæld irriterer det, når forfatteren nogle gange sætter tingene på spidsen: Således hævdes det, at mindretallet "i mangt og meget havde karakter af en nærmest autonom tysk stat eller of-fentlighed på dansk statsområde" (s. 125) eller var "en autonom lille nazistisk diktaturstat" (s. 120). Mindretallet var vel snarere en slags parallelsamfund i Danmark. Eller når det hævdes, at mindretallet skulle have udgjort et "mindre tandhjul i KZ-systemet" (s. 253) (koncentrations-lejrsystemet, red.) Jeg synes også, at titlen

"Gerningsmænd eller ofre?" er en tilsnigelse, der antyder en ikke udtalt påstand om kollektiv skyld hos mindretallet. En gerningsmand er vel en kriminel, men var mindretallet som kollektiv kriminel? Det antydes, men diskuteres ikke.

Disse indvendinger skal dog ikke overskygge, at Henrik Skov Kristensen har fremlagt en meget informativ, som regel sobert og grundigt researchet undersøgelse af et meget betændt aspekt af det tyske mindretals historie, og det er kun fortjent, at hans to bøger om dette emne nu samlet er blevet belønnet med den filosofiske doktorgrad.

Henrik Skov Kristensen: *"Gerningsmænd eller ofre? Erindringen i det tyske mindretal i Sønderjylland om nazismen, verdenskrigen og retsopgøret i komparativ belysning"*, Historisk Samfund for

Sønderjylland 2019, 399 sider, 248 kr.

KARL CHRISTIAN LAMMERS er lektor emeritus ved Saxo-Instituttet, Københavns Universitet.

SØNDERJYDERNES FØRSTEMAND VAR RETTE MAND TIL RETTE TID

ANMELDELSE H.P. Hanssen, der var en ledende skikkelse i organiseringen af de dansksindede i Nordslesvig, det nuværende Sønderjylland, fra 1880'erne, besluttede sig som 17-årig for at blive tysk soldat, så han kunne blive i sin hjemstavn, men blev dog kasseret ved sessionen. Første bind i en ny biografi om H.P. Hanssen forklarer hans betydning for det fredelige forhold mellem danskere og tyskere i dag

Af Niels Henriksen

Markeringen af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark i 2020 er et velvalgt tidspunkt at udgive en biografi om den person, som mere end nogen anden har stået i centrum for begivenhederne op til Genforeningen i 1920: H.P. Hanssen. Det første bind af en ny biografi, der er skrevet af historiker, dr.phil. Hans Schultz Hansen, der er formand for Historisk Samfund, handler om årene fra H.P. Hanssens fødsel i 1862 til udbruddet af Første Verdenskrig i 1914. Det andet bind, der dækker perioden fra 1914 til hans død som 74-årig i 1936, ventes at udkomme den 10. februar 2020, der er hundredårsdagen for afstemningen i den sønderjyske Zone I i 1920.

H.P. Hanssen, der var redaktør og grænse-landspolitiker og senere blev hovedarkitekten bag Genforeningen i 1920 og minister for sønderjyske anliggender, blev født som nummer seks af otte børn i en sønderjysk storbondeslægt på gården 'Nørremølle' på Sundeved, tæt på Alssund. Barndommen var præget af krigen i 1864 og ikke mindst af Dybbøl-slaget, en halv snes kilometer syd for hjemmet. Barndomshjemmet var grundtvigiansk og med en god økonomi.

Som 17-årig besluttede han sig til ikke at udvandre, sådan som mange unge sønderjyder gjorde for at slippe for tre års preussisk militærtjeneste. Beslutningen blev truffet, da han besøgte de sønder-skudte skanser ved Dybbøl. I stedet valgte han at blive tysk soldat for at kunne blive i sin hjemstavn, hvilket dog ikke skete, da han blev kasseret ved sessionen. Beslutningen om at blive i hjemstavnen blev afgørende for hans skæbne og derigennem også for den skæbne, som blev hans hjemstavn til del. Den første mærkesag,

som H.P. Hanssen tog på sig, var at opfordre sine jævnaldrende til at blive i landsdelen og tage kampen for danskheden op, i stedet for at flytte op i Kongeriget, eller at emigrere til Amerika.

Denne hans indstilling var til heftig debat, men han stod fast, og selv om han på dette tidspunkt kun var i begyndelsen af tyverne, kunne han se, at hans livsbane som nationalpolitisk leder for de danske sønderjyder begyndte at tegne sig. Det fortsatte resten af hans liv. Set fra et sønderjysk synspunkt er det enestående, hvordan en personlighed som H.P. Hanssen nåede at blive rette mand på rette plads i rette tid.

Det omfattende kildemateriale, der er tilgængeligt, er med omhu redigeret af Hans Schultz Hansen. De kampe, som H.P. Hanssen førte, bliver der gjort rede for, idet det jo ikke blot var de preussiske autoriteter, som H.P. Hanssen som talsmand for de danske måtte kæmpe mod, men også modstand blandt folk inden for egne rækker, der kunne have forskellige indstillinger til tilværelsen i en dansk folkegruppe, som var uønsket i den preussiske provins.

Vælgerforeningen for Nordslesvig var han med til at stifte som bare 26-årig. Den blev en anden mærkesag for H.P. Hanssen, og han blev dens første sekretær, før han i 1896 til 1908 i Berlin blev landdagsmand i Prøjsen og fra 1906 Rigsdagsmand i Det Tyske Rige. Der bliver i bogen omhyggeligt gjort rede for den politiske strategi, som han lagde for dagen, og som han til stadighed skulle sikre sig opbakning til hjemme i Nordslesvig, hvor han var en flittig foredragsholder.

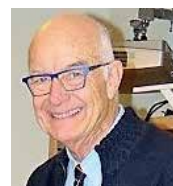
1893 køber han Avisen *Hejmdal* i Aabenraa, hvor hans hustru, Helene, havde stor indflydelse på den daglig drift, når H.P. Hanssen var i Berlin.

Dette første bind af biografien om H.P. Hanssen er redigeret tematisk og kronologisk, og uden trættende gentagelser. Det gør bogen letlæst og spændende, og Hans Schultz Hansen kommer hele vejen rundt om sin hovedperson. Hans venner, familie og samarbejdspartnere både i Danmark og i Sønderjylland bliver ikke glemt, ej heller de kampe, som han måtte udkæmpe i egne rækker. Han lod sig dog ikke rokke og indtog med rette rollen som "De danske sønderjyders førstemand", der helt naturligt er bogens titel. Han var en stor og spændende personlighed gennem de 56 år, hvor Nordslesvig var en del af Preussen. Vi venter nu spændt på fortsættelsen i bind 2: Tiden under Første Verdenskrig, forberedelserne op til Genforeningen i 1920 samt årene derefter, hvor H.P. Hanssen blev sønderjydernes førstemand i København og frem til sin død i 1936.

Hans Schultz Hansen: "De danske sønderjyders førstemand. H.P. Hanssen 1862-1914", Historisk Samfund for Sønderjylland og Sprogforeningen, 359 sider, 248 kr. (Dette er bind 1. Bind 2 omhand-

lende perioden 1914-1936 udgives den 10. februar 2020)

NIELS HENRIKSEN er formand for Grænseforeningen i Sorø og tidligere direktør i Grænseforeningen.

Foto: Margrethe Petersen.

TAK TIL SØNDERJYDERNE FOR SØNDERJYLLAND

Af Mogens Ladegaard

KRONIK Den 10. februar 2020 kan hele Danmark fejre, at sønderjyderne for 100 år siden stemte sig tilbage til Danmark efter i 56 år at have levet under et preussisk herredømme. Den 10. februar 1920 blev det 'tyske' Nordslesvig til danske Sønderjylland, hvilket uden sammenligning er den største begivenhed i nyere dansk historie!

For sønderjyderne er *Afstemningsdagen den 10. februar 1920* stadig en stor dag, selv om det nu typisk er tredje generation efter 'krigens ofre', der samles for at fejre begivenheden. Afstemningsdagen er blevet fejret hvert år siden 1920 med taler og det sønderjyske kaffebord. Og nu er der virkelig lagt op til den helt store fest, når 100-årsdagen for afstemningen skal fejres den 10. februar 2020.

I denne forbindelse må det ikke glemmes, hvad og hvem der førte til denne for sønderjyderne og for resten af Danmark helt afgørende afstemning. Og her står

sønderjyderne selv og deres førstemand H.P. Hanssen i centrum:

- Med 4.000 underskrifter fik sønderjyderne den franske kejser Napoleon den Tredje til at udvirke, at der blev indsat en § 5 om en folkeafstemning i Nordslesvig i Pragfreden af 1866 mellem Preussen og Østrig. Selv om det tyske kejserrige sløjfede aftalen i 1878, gav § 5 fortsat sønderjyderne et håb om genforening med Danmark.
- Med en utrolig vilje, kampgejst og opfindsomhed – bl.a. det sønderjyske kaffebord – holdt de dansksindede sønderjyder modet oppe, da det så allersortest ud i den såkaldte 'Køller-periode' fra 1898-1903.
- Med loyalitet over for H.P. Hanssens politiske budskab: "Gør din pligt – og kræv din ret" undlod de dansksindede i den kejserrigets hær at desertere over grænsen til Danmark, da Første Verdenskrig brød ud i 1914.

- Med sin karismatiske tale den 23. oktober 1918 i den tyske rigsdag banede H.P. Hanssen vejen for, at kravet om en afstemning om Nordslesvigs tilhørsforhold kom med i de kommende fredsforhandlinger.
 - Kravet om en folkeafstemning blev konkretiseret den 17. november 1918 i den resolution, som 'Vælgerforeningen for hele Nordslesvig' vedtog på Folkehjem i Aabenraa. Med den danske regerings mellemkomst kom indholdet heraf til at indgå i Versaillestraktatens såkaldte slesvigske bestemmelser om de to folkeafstemninger.
 - Med 75 procent af de afgivne stemmer stemte sønderjyderne sig tilbage til Danmark den 10. februar 1920.
- Derfor kan vi alle på 100-årsdagen for afstemningen takke sønderjyderne for Sønderjylland.

Mindestenen ved krydset Sønderborgvej og Flensborgvej/Aabenraavej i Kruså blev sat på det sted, hvor kong Christian den Tiende 12. juli 1920 havde mødt danske sydslesvigere, som efter afstemningsresultaterne i 1920 forblev en del af Det Tyske Rige.

HJEM FRA KRIGEN – HJEM TIL DANMARK

Min bedstefar, bagermester Peter Marius Petersen fra Bevtoft, var 'tysk soldat' i alle krigens fire år. Først på Vestfronten og dernæst på Østfronten, hvor han stod med sit regiment ved Sortehavet, da Centralmagterne indgik en fredsaftale, den såkaldte Brest-Litovsk Fred, med det bolsjevikiske styre den 3. marts 1918.

Fra Sortehavet måtte min bedstefar bogstaveligt talt arbejde sig hjem gennem det krigshærgede Europa. Efterfølgende havde han den store og uforglemmelige oplevelse at være med til *at stemme Sønderjylland tilbage til Danmark* den 10. februar 1920.

Min bedstefar var i sommeren 1919 med til at headhunte en ung skolelærer, Peter Johannes Petersen, fra Assendrup skole nord for Vejle til min mors fødeby Bevtoft, der i årtier – som de fleste byer og sogne i Sønderjylland – kun havde haft tysksindede skolelærere. I bøgerne i den tyske skole var Danmark kun omtalt med to korte sætninger: "Danmark er et lille land mod nord. Hovedstaden hedder København."

P. J. Petersen skulle virke som både skolelærer og kulturel fører. Og det gjorde han godt: Forinden afstemningen nåede lærer Petersen at organisere et omfattende kulturelt foreningsarbejde. Og på afstemningsdagen den 10. februar 1920 stemte 97 procent dansk – ikke alene i Bevtoft, men også i nabosognene Tirsland og Agerskov.

SÅDAN FEJREDE BEVTOFT AFSTEMNINGS-DAGEN FOR 100 ÅR SIDEN

Afstemningsdagen den 10. februar 1920 blev en uforglemmelig dag. Ja, helt givet den største dag i Bevtofts og Sønderjyllands historie. Efter et tysk herredømme siden den ulykkelige krig i 1864 havde sønderjyderne endelig ved egen kraft fået

mulighed for at stemme sig tilbage til Danmark.

Lærer P. J. Petersen har i *Almanak 1946 for Nordslesvig* beskrevet den euforiske stemning, der var i Bevtoft på afstemningsdagen den 10. februar 1920:

- Mange meter granguirlander var blev bundet af flittige kvindehænder og slynget om stænger eller hængt tværs over gaden. På skilte var der malet grev Schacks bevingede ord: "Vi vil hjem."
- Et meget vigtigt arbejde bestod i at skaffe midler til sammenkomsten om aftenen i Forsamlingshuset. Ud over 2.552 mark, blev der indsamlet 525 æg og 56 pund smør til festen.
- Den, der fik mest travlt, var min bedstefar, bagermester Peter M. Petersen, som skulle forædle æg, smør og mel til fint bagværk, hvilket fuldt ud lykkedes for ham. Ikke mindre end 65 store kringler, 111 'Torter' og en hel del andet bagværk kom ud af hans anstrengelser. Og intet blev levnet.
- Afstemningen skulle finde sted ved skolen, hvor Dannebrog blev hejst og flagsangen afsunget af børnene, som også var ude og synge for de ældre, der var for svagelige til at komme til festen om aftenen.
- Med 400 deltagere blev festen i det flot pyntede forsamlingshus den største fest nogensinde i Bevtoft. Festen blev med lærer Petersens ord: "Et brus af lovsang, et væld af taler, der alle som understrøm nynnede med på Bjørnsons ord: Alt, hvad Fædrene har kæmpet, / Mødrene har grædt, / har den Herre stille lempet, / så vi vandt vor Ret" (Bjørnstjerne Bjørnson, norsk forfatter, forfatter til Norges nationalsang "Ja, vi elsker dette landet" (1859). De citerede linjer blev også anvendt af H.P. Hanssen, som afslutning på sin tale på Folkehjem 17. november 1918, red.)

"DE SKAL IKKE BLIVE GLEMT"

Den 10. februar 1920 stemte 75 procent i Zone 1 (det nuværende Sønderjylland) dansk. Til gengæld viste afstemningen den 14. marts i Zone 2, et tysk flertal på 80 procent – i Flensborg by 75 procent.

Men det danske mindretal i Sydslesvig blev ikke glemt: Danskerne har efterlevet statsminister Niels Neergaards berømte ord fra hans tale på Dybbøl Banke den 11. juli 1920: "De skal ikke blive glemt". Og heri har Grænseforeningen haft – og har stadig – sin store andel.

Henrik Pontoppidan skrev mod slutningen af 1918, da Genforeningen syntes inden for rækkevidde, sit berømte digt: *Det lyder som et Eventyr*. Især første vers blev kendt og elsket, da Kong Christian den Tidende spontant ved sit berømte ridt over grænsen den 10. juli 1920 tog en lille pige op til sig på den hvide hest: "Det lyder som et Eventyr, / et Sagn fra gamle dage: / en røvet Datter, dybt begrædt, / er kommet frelst tilbage".

Eventyret gik i opfyldelse – Sønderjylland kom tilbage til Danmark. De dansksindede i Sydslesvig blev ikke glemt. Og den 10. februar 2020 vil der blive festet over hele landet for at markere 100-årsdagen for: *Afstemningen, der forenede Danmark*.

MOGENS LAEGAARD er lokalhistoriker og medlem af Grænseforeningen i Vejle

KORT SAGT

“ Der er både historisk og aktuelt tætte bånd mellem Sønderjylland og Norden. Derfor ønsker vi, at der indgår en nordisk dimension, når vi til næste år markerer 100-året for Genforeningen

Thomas Andresen, borgmester i Aabenraa Kommune og præsidentformand for Genforeningen 2020 den 23. marts 2019. I en pressemeddelelse i anledning af, at præsidiat for Genforeningen 2020 havde inviteret minister for nordisk samarbejde, Eva Kjer Hansen til Aabenraa.

“ Hvornår flytter du herved, og hvor skal du bo, Pernille?

Mogens Dall, folketingskandidat for Venstre, 7. marts 2019 på Folkehjem i Aabenraa i TV-duel mellem Pernille Vermund, Nye Borgerlige, og Kristian Thulesen Dahl, der begge stiller op til folketingsvalget i Sønderjylland.

“ De burde have sådan en pyt-knap. Det tror jeg, mange i Tyskland kunne blive enige om

Friis Arne Petersen, dansk ambassadør i Berlin. I interview med P1 Morgen den 3. april 2019 i anledning af, at tyske medier skriver om det danske ord, "Pyt", der blev kåret som danskernes yndlingsord i 2018

PYT

“ Tyskerne er ikke et folk, der hviler i sig selv, sådan som for eksempel grækerne, der uden sjælekval er i stand til at holde en længere pause

Forfatteren Alexander Schimmelbusch. I en kommentar i Der Spiegel den 30. marts 2019, hvor han reflekterer over, hvad tyskerne skal stille op med deres kærlighed til at arbejde i en tid, hvor stadig flere jobs forsvinder

Det nye undervisningsmateriale om grænselandet kan frit downloades på www.kulturakademi.dk/grænseland eller bestilles hos Grænseforeningen.

NYT UNDERVISNINGSMATERIALE OM GRÆNSELANDET PÅ BÅDE TYSK OG DANSK

Tyske og danske elever på ungdomsuddannelserne kan blive klogere på grænselandet på både tysk og dansk ved hjælp af et nyt tosproget undervisningshæfte og tysk undervisningssite, som Grænseforeningen har udviklet i samarbejde med Universitetet i Kiel og Region Sønderjylland-Schleswig

Af Merlin Christophersen

Man har i nogen tid kunnet finde undervisningsmateriale om grænselandet på tysk, men det har udelukkende været henvendt til grundskolen. Nu er der rådet bod på dette med nyt undervisningsmateriale, der er henvendt til både tyske og danske elever på ungdomsuddannelserne. Undervisningsmaterialet er udarbejdet i et samarbejde mellem Grænseforeningen, Universitetet i Kiel og Region Sønderjylland-Schleswig.

“Formålet har været at gøre undervisningsmaterialet om grænselandet tilgængeligt for både danske og tyske elever på ungdomsuddannelserne. Det synes vi er passende forud for 100-året for Genforeningen”, siger Niells Schou, der er seniorprojektmedarbejder i Grænseforeningen og tidligere gymnasielærer. Han har udarbejdet det nye undervisningsmateriale sammen med Gunvor Vestergaard, pædagogisk konsulent i Grænseforeningen, og Milena Liv Jacobsen, videnskabelig medarbejder på Universitetet i Kiel.

Det tosprogede undervisningshæfte *Sameksistens i grænselandet/Gemeinsames Leben im Grenzgebiet* og det tyske site *ImGrenzgebiet.de*, der har en dansk pendant *ietGrænseland.dk*, som har eksisteret si-

den 2015, dækker perioden 1920-2020 og er tænkt til anvendelse i historie og samfundsfag både nord og syd for grænsen og til tysk på de danske gymnasier.

“Hæftet giver stof til et samlet undervisningsforløb på ca. 10 lektioner, som man kan supplere med opgaver fra *ImGrenzgebiet.de* eller *IetGrænseland.dk*. Opgaverne passer til læringsmålene i de fag (mål for undervisningen, der fastsættes af Undervisningsministeriet og sætter elevernes læringsudbytte i centrum, red.), og de er både specifikt rettet mod grænselandet og perspektiverende, når det gælder aktuelle emner som identitet, nationalisme og populisme. Man kan selvfølgelig også trække enkelte opgaver ud. Selv ville jeg have været lykkelig, hvis jeg var stødt på et sådant materiale, da jeg var gymnasielærer”, siger Niells Schou, der har været gymnasielærer i historie og idræt i næsten 40 år.

Idéen til at udarbejde tysksproget undervisningsmateriale om grænselandet opstod for et par år siden, forklarer Niells Schou.

“Der fandtes lidt spredt materiale i forvejen. F.eks. har det tyske mindretal udviklet materialer på tysk. Men det fortæller primært mindretallets historie.

Vores ambition var at udvikle noget, som alle i Danmark og Slesvig-Holsten kan bruge. Det synes jeg, vi er lykkedes rigtig godt med, og jeg har allerede fået positive tilbagemeldinger fra undervisere, der har fået vores hæfte”, siger Niells Schou.

Det tyske site *ImGrenzgebiet.de* blev sammen med undervisningshæftet *Sameksistens i grænselandet/Gemeinsames Leben im Grenzgebiet* præsenteret den 28. marts på en dansk-tysk konference i Padborg.

Sitet *ImGrenzgebiet.de* og undervisningshæftet *Sameksistens i grænselandet/Gemeinsames Leben im Grenzgebiet* støttes af KursKultur med midler fra partnerne bag Region Sønderjylland-Schleswig, de regionale partnere, de regionale idrætsorganisationer, UC Syddanmark, Kulturregion Vadehavet, det danske kulturministerium og Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein. Projektet finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

Undervisningshæftet *Sameksistens i grænselandet/Gemeinsames Leben im Grenzgebiet* kan frit downloades på www.kulturakademi.dk/grænseland eller bestilles hos Grænseforeningen.

DET SKER I LOKALFORENINGERNE

Foto: Tim Riediger

Sidste år deltog Bodil Gessø Hansen i familie-sprog festival på Christianslyst med sine børnebørn. I år afholdes festivalen fra torsdag den 17. til lørdag den 19. oktober 2019.

FAMILIE-SPROG-FESTIVAL AFHOLDES FOR TREDJE GANG

For tredje år i træk afholdes der 'Familie-sprog-festival' i slutningen af efterårsferien på Christianslyst ved Sønder Brarup i Sydslesvig. Det sker i et samarbejde mellem det danske mindretals kulturorganisation, Sydslesvigsk Forening (SSF), Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU) og Grænseforeningen.

Festivalen, der er for voksne og børn fra femårsalderen, fokuserer på at knytte venskaber mellem danskere og sydslesvigere og har i år temaet 'Vi knytter bånd mellem Danmark og Sydslesvig'.

"Vi gør det for at blive bedre til hinandens sprog. Derfor foregår alt skiftevis på både dansk og tysk. Når vi for eksempel spiller bingo om aftenen, bliver tallene råbt op enten på dansk eller tysk, hvilket kræver, at deltagerne spidser ører for at opfatte hvilket tal, der er tale om. Vi håber, at der igen kommer lige mange fra Danmark og Sydslesvig, for det giver en god dynamik, når der er ligevægt", siger Kirsten Rykind-

Eriksen, formand for Grænseforeningen Kreds 20, der står bag todages-arrangementet.

Udover sproglege og -undervisning vil der bl.a. være aktiviteter som 'tingfindertur', mørkeløb i skoven, lanterneværksted og -optog, sang og sanglege, spil samt fletteværksted.

Pris: 1300 kr. for en familie op til fire personer. (Et ekstra barn koster 200 kr. En ekstra voksen koster 400 kr.)

Tilmelding og betaling senest 6. september 2019 til Linn Grosser på mail linn@sdu.de.

For flere oplysninger og programfolder kontakt formand for Grænseforeningen Kreds 20, Kirsten Rykind-Eriksen, på mail rykind@bbsyd.dk eller tlf. 40 25 54 89.

SYDSLESVIGUDVALGETS FORMAND BESØGER ESBJERG OG SØNDERBORG

I april måned er der generalforsamling i mange af Grænseforeningens lokalforeninger. I Esbjerg og Sønderborg bliver årets generalforsamling afholdt med besøg af Anni Matthiesen (V), der er formand for Folketingets Sydslesvigudvalg. Hun vil holde foredrag om arbejdet i udvalget, der virker som bindeled mellem det danske mindretal i Sydslesvig og Folketinget. Det sker den 23. april kl. 19 i Multikulturhuset, Nørre Havnegade 15, Sønderborg, og den 29. april kl. 19 på Jerne Kro, Fredensgade 28, Esbjerg.

Foto: wikimedia Commons

DANNEBROGS 800-ÅRS JUBILÆUM MARKERES MED FOREDRAG

I 2019 er det 800 år siden, at Dannebrog ifølge fortællingen faldt ned fra himlen i Estland. Det markerer Grænseforeningen for Faaborg-Midtfyn med et foredrag af Torben Kjersgaard Nielsen, lektor i middelalderhistorie ved Aalborg Universitet, der i december udgav bogen *Dannebrog*. Foredraget koster 50 kr. i entré og vil foregå den 20. maj kl. 19 på Ringe Bibliotek, Algade 40, i Ringe.

FOREDRAG OG MØDER ARRANGERET AF LOKAL- FORENINGERNE

Med mindre andet er nævnt, er arrangementerne åbne for alle.

SYDDANMARK

Esbjerg Kommune

29. april kl. 19.00. Jerne Kro, Fredensgade 28, Esbjerg. Årsmøde & generalforsamling. Anni Matthiesen (V), formand for Folketingets Sydslesvigudvalg, deltager og vil holde foredrag under overskriften "Sydslesvigudvalgets udfordringer".

Faaborg-Midtfyn

20. maj kl. 19.00. Ringe Bibliotek, Algade 40, Ringe. Dannebrog 800-års jubilæum markeres med et foredrag af Torben Kjersgaard Nielsen, lektor i middelalderhistorie ved Aalborg Universitet, der i december udgav bogen "Dannebrog". Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet Ringe-Ryslinge. Entre: 50 kr. (inkl. kaffe og kage).

Sønderborg

23. april kl. 19.00. Multikulturhuset, Nørre Havnegade 15, Sønderborg. Generalforsamling med foredrag af Anni Matthiesen (V), formand for Folketingets Sydslesvigudvalg, der vil fortælle om arbejdet i udvalget. Efter generalforsamlingen serveres der kaffe og lagkage.

Tønder

23. maj kl. 19.30. Klægager, Østrende 13, Bredebro. Sangaften med Michell Smedegaard Boysen, musiker og højskolelærer på Rødding Højskole. Entre: 100 kr. (inkl. kaffe/te og kage).

MIDTJYLLAND

Herning & Ikast-Brande kommuner

24. april kl. 19.30. Herning Fri-skole (lokalet i stueetagen), H. C. Ørstedesvej 68, Herning. Generalforsamling med foredrag.

Horsens og omegn

24. april kl. 19.00. Klostergården, Havne Allé 12A, Horsens. Generalforsamling med smørrebrød, kaffe og te.

Randers og omegn

24. april kl. 19.00. Lille Sal, Helvigshuset, Erik Menveds Plads 1, Randers. Samtalecafé med fire personer fra tre forskellige generationer fra det danske mindretal i Sydslesvig.

Ringkøbing og omegn

25. april kl. 19.00. Højmark Kirke, Adelvej 57, Lem. Forårsmøde med gudstjeneste ved sognepræst Hanne Byskov. Efterfølgende underholdning ved Bovbjerg Fyr-Orkester. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Skjern/Tarm/Videbæk, Foreningen Norden og Husmoderforeningen. Tilmelding senest den 22. april på 29 26 89 43 eller pmjohannsen@gmail.com. Pris 120 kr.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

25. april kl. 19.00. Højmark Kirke, Adelvej 57, Lem. Forårsmøde med gudstjeneste ved sognepræst Hanne Byskov. Efterfølgende underholdning ved Bovbjerg Fyr-Orkester. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Ringkøbing og omegn, Foreningen Norden og Husmoderforeningen. Tilmelding senest den 22. april på 29 26 89 43 eller pmjohannsen@gmail.com. Pris 120 kr.

1. maj kl. 19.00. Bratbjergvej 3, Hanning, Skjern. Havebesøg og foredrag med Niels-Juel Tilsted, ►

der vil fortælle om livet som politimand på Grønland. Pris 75 kr.

NORDJYLLAND

Hvetbo Herred

6. maj kl. 19.30. Vester Hjermit-slev Skole, Gerdvej 1. Generalforsamling med efterfølgende underholdning og kaffe.

Mariagerfjord

22. maj kl. 14.30. Hadsund Menighedscenter, Kirkegade 8, Hadsund. Sangaften med Anette Kjær, sanger og organist, med fokus på Limfjordsdigterne og deres sange. Arrangeret i samarbejde med Hadsund Menighedscenter. Pris 20 kr.

Vendsyssel

30. april kl. 19.30. Sognegården ved Vrå Kirke, Østergade 20, Vrå. Generalforsamling med musikalsk indslag.

Aalborg

29. april kl. 19.00. Vejgaard Bibliotek, Hadsundvej 35, Aalborg. Generalforsamling med foredrag ved Esben Buch, naturvejleder i Aalborg Kommune, om det gamle Aalborg.

SJÆLLAND

Dianalund og Stenlille

24. april kl. 19.30. Degneparken, Degneparken 1, Dianalund. Generalforsamling med foredrag ved Line Elmegaard Nielsen, der vil fortælle om at være et år til søs på Atlanterhavet og Stillehavet med 10 andre unge. Der vil blive serveret ost og rødvin.

Kreds 6 - Vestsjælland

8. maj kl. 18.00. Café Fuglen, Byagervej 17, Fuglebjerg. Generalforsamling med smørrebrød og efterfølgende foredrag. Tilmelding senest onsdag 1. maj til kredsformand Erling Nielsen på 55 45 35 83 eller erlingnielsen@

stofanet.dk. Entre: 100 kr. (inkl. tre stk. smørrebrød).

Midtsjælland

24. april kl. 19.00. Syv Sognegård, Skolevej 17, Viby Sj. Generalforsamling med foredraget "Grænseforeningen – i dag og i morgen" ved Ruth Villadsen.

HØVEDSTADEN

Hillerød

25. april kl. 19.30. Nordisk Lejrskole og Kursuscenter, Lejrskolevej 4, Hillerød. Generalforsamling. Gratis for medlemmer (ikke-medlemmer 50 kr.).

Hørsholm

2. maj kl. 19.30. Hørsholm Sognegård (indgang fra Ridebanen), Barakstien 2, Hørsholm. Foredrag med Niels Peter Stilling, historiker og tidligere leder af Søllerød Museum/Rudersdal Museer (1982-2012).

TURE OG REJSE ARRANGERET AF LOKAL- FORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, er turene åbne for alle.

SYDDANMARK

Nyborg og Kerteminde

8. maj kl. 08.00. Udflugt til Vadehavscentret i Vester Vedsted og Ribe. Afgang fra Toldbodgade, Nyborg. Forventet hjemkomst kl. 19. Tilmelding senest 15. april til Helene Sørensen 23 84 27 85 (gerne på sms). Pris for medlemmer 600 kr. (ikke-medlemmer 675 kr.). Betaling sker på kontoen 6880-0001059541.

Sønderborg

27. april kl. 08.00. Fællesarrangement med venskabsforeningen Holtenå SSF i Sydslesvig. Besøg

på Christian Lassen Mindemuseet i Jærlund med efterfølgende frokost.

22. juni kl. 08.00. Heldagstur til Rendsborg i Sydslesvig, blandt andet med guidet tur gennem byen, besøg på det jødiske museum og på kunstgalleriet Nord-Art. Tilmelding er efter først til mølle-princippet til Kirsten Fanø på 61 77 85 15 eller kifanoe@gmail.com.

Vejle og omegn

26. april kl. 08.30. Tur til Frederiksstad med frokost i byen. Også Roter Haubarg, en nordfrisisk marskgård på Ejdersted vil blive besøgt. Tilmelding senest 15. april til Hans Jørgen Hansen på 21 42 83 06 eller 75 81 50 11 eller hansjoergenhanzen@dadlnet.dk. Tilmelding kan også ske til Inger Christensen på 29 88 63 88 eller inger-vibeke@hotmail.com. Pris for medlemmer 150 kr.

Aabenraa

27. juni kl. 13.00. Udflugt til Christiansfeld, der i 2015 blev anerkendt som UNESCO-verdensarv. Afgang fra Folkehjem, Haderslevvej 7, Aabenraa. Guidet tur i byen Lorens Asmussen fra Christiansfeld Centret. Ankomst tilbage i Aabenraa ca. 17.30. Tilmelding senest 31. maj kl. 12.00 til Calle Bork Thams på 30 59 53 39 eller calletbork@gmail.com. Pris 250 kr. (inkl. transport, guide og kaffe).

MIDTJYLLAND

Silkeborg-Hammel og omegn

11. maj kl. 09.30. Besøg af vores venskabsforening fra Dannevirke, blandt andet med udflugt til den genfundne bro ved Vestbirk.

Randers og omegn

10. maj kl. 09.00. Udflugt til Sydslesvig med to overnatninger på Christianslyst. Også besøg på

Ejer Bavnehøj, rundvisning på Rønshoved Højskole og visit hos Kim Andersen, generalkonsul i Flensborg. Tilmelding senest 1. april til Erik Overgaard på 32 18 01 86 eller erik@keovergaard.dk. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Mariagerfjord. Pris 2000 kr. Betaling sker på registreringsnummer: 9338, kontonummer: 3220141526.

Ringkøbing og omegn

23. maj kl. 17.00. Aftentur til Spjald/Brejning Sogn med afgang fra Museumspladsen, Ringkøbing. Tilmelding senest 20. maj på 29 26 89 43 eller pmjohannsen@gmail.com. Pris 150 kr. (inkl. traktament).

26. maj kl. 08.00. Årets rejse. Sommerturen går i år til Oslo og Lillehammer med bus på datoerne 26. maj-1. juni 2019. Program udarbejdes.

Skanderborg og omegn

12. juni kl. 08.00. Udflugt til Sydslesvig, blandt med stop i Ejdersted, Roter Haubarg, Tønning og Ejderdæmningen. Tilmelding på 22 48 64 73.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

14. maj kl. 19.00. Forårstur til Tipperne. Pris 75 kr.

24. maj kl. 16.00. Tur til de danske årsmøder i Sydslesvig med afgang fra Spejderlejren Tydal, Eggebæk. Tilmelding på bo.trelborg@gmail.dk. Pris 300 kr.

NORDJYLLAND

Mariagerfjord

10. maj kl. 08.00. Tredagstur til Sydslesvig, blandt andet med besøg på Duborg-Skolen, Det Danske Generalkonsulat i Flensborg og Lyksborg Slot. Overnatning på Christianslyst. Tilmelding på 74 40 41 75. Pris 1995 kr.

Thy og Mors

24. maj kl. 15.00. Tur til de danske årsmøder i Sydslesvig.

Aalborg

3. juni kl. 08.00. Udflugt til Vestkysten med afgang fra P-pladsen ved Stiften på Langagervej, Aalborg. Turen går blandt andet til landsbyen Drage, den danske skole i Bredsted og Mandø. For mere information kontakt Frank Nielsen på 28 63 41 75 eller tofteby@vip.cybercity.dk.

SJÆLLAND**Guldborgsund**

26. maj kl. 11.00. Udflugt til jernbanemuseet Gedser Remise, Stationsvejen 20, Gedser. Frokost på Mejeri Gaarden med efterfølgende kaffe og kage. Arrangeres i samarbejde med Grænseforeningen for Lolland. Tilmelding senest 8. maj til Tine Vægter på 22 93 46 96 eller tiv65@hotmail.

com. Pris for medlemmer 200 kr. (ikke-medlemmer 250 kr.).

Lolland

26. maj kl. 11.00. Udflugt til jernbanemuseet Gedser Remise, Stationsvejen 20, Gedser. Frokost på Mejeri Gaarden med efterfølgende kaffe og kage. Arrangeres i samarbejde med Grænseforeningen for Guldborgsund. Tilmelding senest 8. maj til Tine Vægter på 22 93 46 96 eller tiv65@hotmail.com. Pris for medlemmer 200 kr. (ikke-medlemmer 250 kr.).

Midtsjælland

24. maj kl. 08.00. Tur til de danske årsmøder i Sydslesvig. Overnatning på Jaruplund Højskole, der også arrangerer et kursusprogram.

Sorø

22. maj kl. 09.00. Todaystur til museum Tirpitz ved Blåvand

med afgang fra Sorøhallen, Ringstedvej 20, Sorø. Overnatning på Billum Kro. Tilmelding til Ruth Villadsen på villadsen@dlmail.dk eller 61 54 50 75. Pris for medlemmer 1625 kr. (ikke-medlemmer 1825 kr.). Betaling sker på registreringsnummer 0573, kontonummer 5365602222.

HOVEDSTADEN**Hillerød**

29. maj kl. 08.00. Tur til Göinge Herred i Östra Skåne med afgang fra Helsingør Færgeterminal. Undervejs vil der være frokost, kaffe og en forfriskning ved/i bussen. Tilmelding til Bent Kauffmann på bent@drk-hillerød.dk. Pris 550 kr.

Foredrag/møder og ture/rejser:
cjj@graenseforeningen.dk.
Deadline: 6. maj 2019.

Annonce

Andelsselskabet for finansiering af Danske Boliger i Sydslesvig indkalder til ordinær generalforsamling på Vingsted Centret, Vingsted Skovvej 2, Bredsten, fredag den 3. maj 2019 kl. 15.00.

Dagsorden ifølge vedtægterne.

Grænsen nr. 1/februar 2019

81. årgang

Udgiver

Grænseforeningen
Peder Skrams Gade 5, 1054 København K

Redaktion

Anna-Lise Bjerager (ansv. redaktør)
alb@graenseforeningen.dk, tlf. 3031 6113

Forsidefoto i dette nummer

Thomas Tolstrup

Layout

Prik grafisk tegnestue

Tryk

Jørn Thomsen Elbo A/S

Abonnement

Grænseforeningen
info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063

Udgivelsesplan 2019

Nr. 3: 31. maj
Nr. 4: 22. august
Nr. 5: 10. oktober
Nr. 6: 5. december
Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato
Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.

Læs magasinet Grænsen digitalt:
www.graenseforeningen.dk/gransen

ISSN: 0903-2223

Grænseforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Tlf. 3311 3063, www.graenseforeningen.dk

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand

Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk, tlf. 4043 7008

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk, tlf. 2023 1984

Grænseforeningens formål

Det er Grænseforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænseforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænseforeningens værdier

Grænseforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænseforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænseforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster

1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland

Karsten Nørgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Erling Rørdam, Hørsholm

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

Grænseforeningen Ungdom

Max Kahrman, København
Patrick Løvenskjold von Wildenrad, København

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

Hærafdelingen Slesvigske Fodregiment, der blev oprettet i 1778, er genopstået på Haderslev Kaserne. På billedet ses en soldat i regimentets uniform, som den så ud i midten af 1800-tallet.

POST

PP

DANMARK

Sorteret Magasinpost
ID-nr. 42138

SLESVIGSKE FODREGIMENT MARCHERER IGEN

Det historiske Slesvigske Fodregiment der igen har base på Haderslev Kaserne, udgør en del af den sønderjyske selvforståelse, forklarer arkiv- og museumschef Bent Vedsted Rønne, Historie Haderslev

Af Alexander Leicht Rygaard

Fredag den 8. februar 2019 var Dronning Margrethe til stede på Haderslev Kaserne for at genoplive en sønderjysk stolthed. Hærafdelingen Slesvigske Fodregiment, der blev oprettet i 1778 og nedlagt i 2000, fik genoverrakt sin fane. Dermed blev et nyt kapitel indledt for regimentet, der gennem sin omtumlede historie altid har haft stor tilknytning til Sønderjylland og det dansk-tyske grænseland. Det forklarer Bent Vedsted Rønne, der er arkiv- og museumschef for Historie Haderslev, som varetager tre museer og et historisk arkiv i Haderslev Kommune.

"Slesvigske Fodregiment og Sønderjylland deler en fælles historie, som har budt på mange omvæltninger og konflikter. Man har været hindens nødvendighed og oplevet både sejre og nederlag i blandt andet Napoleonskrigene, ved Slesvigs deling og ved besættelsen 9. april 1940", siger Bent Vedsted Rønne og tilføjer, at den årlige markering af Danmarks befrielse 4. maj 1945 også har været med til at knytte regimentet til Haderslev og omegn.

"Siden 1947 og frem til nedlukningen i 2000

har regimentet deltaget i lysfesten den 4. maj i Haderslev. På den måde er det blevet markeret, blandt andet med fakkeloptog gennem byens gader, at man deler minderne fra Anden Verdenskrig", siger han. Regimentet har dog ikke altid haft hjemme i Haderslev. Ved oprettelsen i 1778 var det, som navnet indikerer, i hertugdømmet Slesvig, der dengang var en del af den danske helstat, at regimentet havde til huse. Først i 1932, efter flere flytninger til bl.a. København, kom regimentet til Haderslev Kaserne. I 1948 fik regimentet så det navn, det også bærer i dag.

"Vi befinder os i et grænseland. Historien er mere nærværende, og der er stor bevidsthed om de mange krige, der er foregået her, og hvilke aftryk de har sat. Men Slesvig-navnet er også bibeholdt for at vise, at forholdet mellem Danmark og Tyskland er nået til et helt andet, positivt punkt i dag", siger Bent Vedsted Rønne.

Det genopstandne Slesvigske Fodregiment skal fremover fungere som en let infanteribataljon – en kampenhed, der skal kunne sættes ind med kort varsel i alle typer terræn.